

7 / ročník 12

14. 4. 2004

31 Sk

Obrana

Ženisti zo Sereďe

Vojenský čin roka

V kosovskom ohni

System Nike Hercules

ISSN 1336 - 1910

9 771336 191007

Odvedený!

„Pán Remenár! Odvodová komisia po preskúmaní vášho zdravotného stavu rozhodla, že ste schopný vykonávať základnú vojenskú službu. Odvedený!“ Šťihly mladý muž na chvíľu zmeravel. Akoby ani vlastným ušiam neveril. Rozhodnutie predsedu odvodovej komisie Košice - mesto Ing. Norberta Takáča však rešpektuje. „Modrá knižka by ale bola lepším darčekom k mojim zajtrajším dvadsiatim narodeninám,“ vyhrklo z úst sebavedomého mladíka. „Ešte šťastie, že vojencinu skrátili na pol roka. Hádám to vydržím. A možno sa už pre mňa ani miesto v armáde nenájde. Veď od roku 2006 už na vojnu povolať nebudú,“ pridal štipku optimizmu.

Odvodové konanie pre košíckych brancov potrvá do apríla, pričom s doterajšou účasťou vládne spokojnosť. „Oveľa horšie je to so zdravotným stavom. Väčšinou sú to moderné choroby - zrak, alergie a sluch - ktoré nám znižujú percento odvedených. Ešte stále pretrváva veľký záujem o civilnú službu,“ uviedol predseda Takáč.

Členovia odvodových komisií na celom Slovensku majú aj ďalšie negatívne skúsenosti. „Mnohí chalani prídu pred komisiu ako »superpodnikatelia« a ponúkajú dosť kuriózne »výkupné«, aby im neunikol kšeft. Nedávno prišiel jeden mladík s ponukou, že si najme náhradníka, ktorý za neho vykoná vojencinu a zato mu vyplatí polročný dôstojnícky plat. Akó recesia to nebolo zle vymyslené,“ spomína na jednu z mnohých príhod riaditeľ košickej Územnej vojenskej správy (ÚVS) Ing. Miloš Timko.

Nie každému sa na vojnu chce a nie každý na ňu napokon pôjde, no na odvode sa musí podľa zákona o brannej povinnosti zúčastniť každý. Od začiatku roka nastalo v odvodových konaniach niekoľko zmien. Chlapcov príjemne prekvapí fakt, že sa pri odvode nestretávajú so žiadnym profesionálnym vojakom. „Na druhej strane však mladí mali pred uniformou aspoň nejaký rešpekt,“ tvrdí N. Takáč. Lenže po scivilnení ostali na ÚVS iba dvaja profesionáli. Okrem predsedu odvodnej komisie jej zloženie dopĺňajú lekár ÚVS, lekár určený príslušným lekárom samosprávneho kraja a prednosta či poverený pracovník obvodného úradu.

Text a foto Jozef MICHNICA

Obrana

armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 07/2004
Do výroby zadané: 26. 3. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO,
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847

Zástupca šéfredaktora:
pplk. Mgr. Jozef MICHNICA,
tel.: 0960 312 980

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ,
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
pplk. Milan ČIPKA, tel.: 0960 312 980
pplk. Ing. Andrej GÁFRIK, tel.: 0960 313 054
Jozef ŽIAK, tel.: 0960 312 984

Fotografi:
Peter DOVINA, Miroslav GYÜRÖSI
Tel.: 0960 312 395

Jazyková úprava:
PhDr. Soňa RAČKOVÁ

Vedúci vydania:
Andrej GÁFRIK

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa, PoNS

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
Magnet Press, Slovakia, s. r. o.
Teslova 12, P. O. Box 169
830 00 Bratislava 3
Tel./fax: 02/44 45 45 59 – predplatné
Tel./fax: 02/44 45 46 28 – administratíva
E-mail: magnet@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

Nevyžiadany a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

Seredskí ženisti 4 - 5

M. Dzurinda: Terorizmu
nemožno ustupovať 6

Partneri v NATO 7

Rozhovor s náčelníkom
generálneho štábu 8

Naši v kosovskom ohni 9

Predstavujeme krajiny aliancie:
Dánske kráľovstvo 10 - 11

Technika - Drobníčky 12 - 13

Budúcnosť tankovej
techniky 14 - 15

Protiletadlový systém
Nike Hercules 16 - 17

Dreadnought, Seydlitz
a tí ďalší 20

Smutný osud
kuruckého maršala 21

Kontaktné centrum
v prevádzke 22

Predvstupový šturm spojárov .. 23

Vojenský čin roka 24 - 25

Analýza: Bezpečnostná a obranná
politika Nemecka (1) 26 - 27

Vojenská psychológia 28

Kronika rezortu obrany 29

Športovci u premiéra 30

Nad slovenskou „chôdzou“
svitá 31

Z útvarov 32

Oddych 33

Súťaž 35

Fotografia na titulnej strane:
Úspechom slovenských ženistov v zahra-
ničných mierových misiách predchádza
náročná príprava v domácich podmien-
kach. V týchto týždňoch ju absolvovali
ženisti zo Serede - na fotografii desiatnik
Ladislav Kozma

Foto Peter DOVINA

Editoriál

Keď bol vo februári na Slovensku
vrchný veliteľ spojeneckých síl v Európe
generál James Jones, hovoril o. i. o tom,
ako si verejnosť váži ozbrojené sily aj
preto, lebo sa z nich po odslúžení záväz-
ku vracajú do verejného sektora vzdelaní
a disciplinovaní občania. Iste je to tak.
Napokon, ktorý zamestnávateľ má dnes
kapacitu a ochotu poskytovať svojim
zamestnancom toľko odborných alebo
jazykových kurzov a školení ako armá-
da? Inak to však nejde. So vstupom do
NATO naše ozbrojené sily potrebujú eru-
dovaných a jazykovo zdatných odborní-
kov. Lenže zápletku začína vtedy, keď
takto vyškolených odborníkov zľadária
ponukou vyšších miezd civilné firmy.
V tomto čísle o tom hovoria napríklad
spojári z Nového Mesta nad Váhom
(strana 23). Nuž - nie je to jednoduchá
situácia. Na jednej strane by nielen štát-
ny rozpočet, ale zrejme ani verejná mien-
ka nepripustili, aby sa odmeňovanie
vojakov, hradené z verejných prostried-
kov, raz vyrovnalo najlepším súkromným
firmám. Na druhej strane je dobré, že
rezort obrany pripravuje nový systém
odmeňovania, ktorý bude prehľadnejší,
efektívnejší a pre tých najlepších aj zau-
jímavejší. Hoci - ak je niekto len „zlato-
kopom“ a nemá vzťah k vojenskému
remeslu, aj tak bude zbytočne klopať na
kasárenskú bránu. Na túto tému môžeme
nadviazať aj slovami premiéra a predse-
du Bezpečnostnej rady SR Mikuláša Dzu-
rindu, ktoré prinášame v rozhovore na
strane 6. Hovorí o tom, že v porovnaní
s vojakmi z krajín NATO a EÚ majú naši
príslušníci v mierových misiách síce
mnohokrát horšie podmienky a vybave-
nie, ale často ich prevyšujú plnením úloh,
profesionálnym prístupom či vystupova-
ním. Nepochybne je to pravda. A to
i napriek tomu, že spomenutí mierotvor-
covia majú od začiatku tohto roka
následkom zákonného zdanenia skoro
o pätinu nižší zahraničný príspevok. No
nielen to. Keďže sa im tento príspevok
vypláca v dolároch, skúsme si zrátať ako
sa scvrkol, keď dnes dostanete v banke za
dolár niečo vyše tridsať korún, pričom
pred dvoma rokmi to bolo okolo päťde-
siatky. Ak teda premiér hovorí o tom, že
je povzbudzujúce, ak vojaci i napriek
horším podmienkam dosahujú vynikajú-
ce pracovné výsledky, skutočne má na
mysli predovšetkým ich profesionalitu
a morálku. No a o morálnej vyspelosti
a humánnom citení píšeme na stranách
24 a 25, kde prinášame články z Vojen-
ského činu roka. Klobúk dole pred týmito
ľuďmi.

Pavol VITKO, šéfredaktor

Rotný Peter Janošovský (vpravo)
a veliteľ čaty por. Igor Červený
v jednej z učební
vo výcvikovej základni.

Dôstojná rozlúčka

V seredských kasárňach sa prakticky od roku 1947, keď sem prišli prvé jednotky 4. ženijnej brigády, pripravovali odborníci ženijného vojska. Do dejín sa zapísali úspechmi na medzinárodných cvičeniach, ale aj pri zachraňovaní občanov pri živelných pohromách. V novodobej histórii nájdeme absolventov výcvikovej základne vari v každej mierovej misii OSN i aktivitách pod velením NATO.

„Boli časy, keď vo výcvikovej základni ženijného vojska v Seredi sa v každom kurze pripravovalo vyše 150 žiakov,“ zaspomínal na neďávnú minulosť veliteľ základne pplk. Peter Klokner a dodáva: „Naši velitelia a inštruktori pripravovali generácie ženistov, pontónistov, vodičov zemných strojov, obsluhy elektrocentrál. Školili sa tu všetky odbornosti ženijného vojska, ba aj potápači. Neskôr túto úlohu prevzal útvar v Banskej Bystrici.“

Momentálne sa tu pripravuje nová generácia profesionálnych vojakov, budúcich ženistov. Po skončení vstupného výcviku v Martine pokračujú v Seredi

intenzívnou mesačnou prípravou, ktorej hlavnou náplňou je odborný výcvik. Do konca roka by sa malo uskutočniť ešte niekoľko podobných kurzov. Všetko sa však bude odvíjať od aktuálnych potrieb ozbrojených síl. V minulom roku vycvičili 250 ženistov, tento rok ich bude pravdepodobne o polovicu menej. Naďalej, hoci už v podstatne nižších počtoch, sa tu pripravujú i vojaci základnej služby.

„V našich kasárňach máme na celkom dobrej úrovni vybavené učebne na teoretickú prípravu. Máme i dostatok ženijnej techniky. Podstatná časť výcviku sa vykonáva v kasárňach. Na praktickú prípravu využívame neďaleké cvičisko Váh,“ vysvetľuje veliteľ.

Ženisti v misiách

„V rokoch 1995 až 2002 som zodpovedal za oblasť ženijnej prípravy jednotiek, ktoré mali byť vyslané do mierových misií. Pod hlavičkou 5. ženijnej základne sme zabezpečovali odborný výcvik špecialistov ženijných odborností,“ informuje pplk. P. Klokner. Jednoduché konštatovanie, ale výsledky ženistov v misiách, ocenenia od najvyšších predstaviteľov OSN a NATO hovoria o tom, že v Seredi

vykonali kus skvelej práce pri príprave vojenských profesionálov, ktorí sa rozhodli pre jedno z najťažších vojenských povolaní. Vedeli to oceniť i velitelia našich misií, ako napríklad plukovníci Ľubomír Kolenčík, Štefan Jangl, Rostislav Šmehlík a ďalší. Po roku 2002 potreba takéhoto druhu prípravy ženistov už pominula. Do misií začali vyberať ľudí so skúsenosťami a potrebnou kvalifikáciou. V Seredi sa odvtedy vykonávali len krátke týždňové preškolenia pre ženistov odchádzajúcich do misie.

Medzi tých, ktorí sa podieľajú na príprave budúcich ženistov, patrí aj veliteľ výcvikového ženijného družstva rotný Peter Janošovský: „Doteraz som vycvičil asi dvesto ženistov. Boli medzi nimi vojaci základnej služby a taktiež vojenski profesionáli. Väčšina z nich slúži v zahraničných mierových misiách. S kolegami pre nich pripravujeme aj kurzy trhacích prác. Pracujeme s mínami a výbušninami. Nemám pred nimi strach, skôr rešpekt. Ak by som ho nemal, išiel by som sám proti sebe.“ Rotný P. Janošovský nebol doteraz v žiadnej mierovej misii, ale ako sám hovorí, rád by si overil svoje schopnosti na misií v Eritrei, Afganistane alebo v Iraku.

Do konca

Na základni je momentálne témou číslo jedna reorganizácia a zrušenie základne, ktoré je naplánované na koniec roku 2004. „Je nám samozrejme ľúto, ale taký je vojenský život. Prípravu ženistov preberie martinské výcvikové stredisko. Základňa síce zanikne, ale ženisti zostanú v kasárňach. Susedný ženijný prápor pozemných síl sa rozšíri a časť mojich podriadených bude mať šancu nájsť si tam miesto. Samozrejme, nie všetci. Spolupracujeme s veliteľom práporu, aby ich bolo čo najviac. Takmer 90 percent vojenských profesionálov v najnižších hodnostiach nájde uplatnenie v prápore. Ostatní si hľadajú miesta v iných posádkach. No a časť ľudí pôjde do zálohy,“ uvádza na záver nášho rozhovoru veliteľ základne.

Milan ČIPKA
Foto Peter DOVINA

História

Po reorganizácii v roku 1947 premiestnili z Komárna do Serede prvé jednotky 4. ženijnej brigády. Až do roku 1966 pôsobili v rôznych organizačných štruktúrach. Ženisti zo Serede sa okrem iných úloh podieľali na odminovacích prácach v priestore Duklianskeho priesmyku, na viacerých záchranných akciách a pri živelných pohromách. V roku 1966 bol 64. ženijný pluk v Seredi zrušený a jeho úlohy prevzal 6. ženijný pluk v Orlických horách. Neskôr sa 6. ženijný pluk vrátil do Serede a 1. októbra 1976 bol reorganizovaný na 6. ženijnú brigádu. V jeho štruktúrach pôsobila ženijná základňa na prípravu špecialistov ženijného vojska pre celú federálnu armádu. Po vzniku SR vznikla v Seredi 3. ženijná brigáda. V roku 1993 sa v tomto útvere sformoval ženijný prápor pre mierové sily OSN, ktorý pôsobil v krajinách bývalej Juhoslávie až do roku 1998. Prvého októbra 1995 sa brigáda reorganizovala na 5. ženijnú základňu. Prvého októbra 2001 tu vznikla výcviková základňa ženijného vojska. Pravdepodobne v posledný decembrový deň roku 2004 bude základňa zrušená.

Krv zo Serede

Ženisti zo Serede sú známi nielen svojimi pracovnými úspechmi. Po vzniku ženijnej brigády v roku 1993 sa začali angažovať aj v takej humannej činnosti, ako je darovanie krvi. Jedenásteho decembra 1993 sa uskutočnilo prvé organizované bezpríspevkové darovanie krvi. Do konca roka 2003 sa zúčastnili na 3 870 odberoch, pri ktorých odovzdali 1 703 litrov krvi. Táto iniciatíva nezostala nepovšimnutá. V roku 1999 ocenili ženistov organizátori Vojenskejho činu roka udelením najvyššieho ocenenia v kategórii vojenskej kolektívy.

Budúcnosť seredských ženistov

Pokračovateľom dlhoročnej ženínej tradície v Seredi bude od prvého októbra tohto roku po zániku výcvikovej základne len ženíjny prápor pozemných síl. Podľa slov zástupcu veliteľa majora Ota Beňa, v tomto roku čakajú jeho príslušníkov tri hlavné úlohy: reorganizácia, profesionalizácia a výcvik ženíjnych odborných jednotiek.

Reorganizácia bude okrem iného znamenať aj dosť podstatný nárast počtu profesionálov, predovšetkým v kategórii mužstva a poddôstojníkov a v menšej miere aj práporčíkov a dôstojníkov, hlavne technických odborností.

„Časť vhodných kandidátov do týchto funkcií sa budeme snažiť získať zo susednej základne, ktorá sa ruší. Boli by sme veľmi neradi, keby sa pri jej likvidácii stratili odborníci, ktorých je v celom rezorte dnes už citeľný nedostatok. Ženíjní odborníci v civilnom prostredí prakticky úplne absentujú. Vyžadujú sa špeciálne vojenské odbornosti. Napríklad strojníci ženíjnych strojov, premostovacích súprav a míneri. Dnes si nemôžeme dovoliť ľahkomyselne stratiť ani jedného špecialistu,“ spomína major Beňo. Dúfa, že po zrušení misie našich ženistov v Eritrei aj mnohí z nich posilnia seredský prápor.

Kurzy a vybavenie

Pre nových profesionálov budú musieť vytvárať vlastné školiace kurzy. Veď v prápore dnes evidujú vyše päťdesiat ženíjnych odborností, z ktorých každá má svoju špecifickú prípravu. Práve pri príprave nových odborníkov by chceli čo najviac využiť skúsenosti ľudí, ktorí sa vrátili z misie. Naši ženisti si v posledných rokoch v mnohých regiónoch sveta získali svojou prácou veľmi dobré meno.

Major Beňo, rodák z Velčice pri Zlatých Moravciach, po absolvovaní strednej vojenskej ženíjnej školy v Martine a vysokej vo Vyškove získaval prvé praktické skúsenosti v pontónovom pluku v Kostelci nad Labem. Neskôr pôsobil v Seredi a dvakrát bol v mierovej misii na Balkáne,

v Chorvátsku a v Kosove. Podľa neho je bezpodmienečne potrebné modernizovať vybavenie ženistov. Najmä zastarané odborné-ženíjné súpravy T - trhaciu a O - odminovacíu. Z hľadiska bezpečnosti, ale aj zefektívnenia práce pri odminovaní by naši vojaci mali čím skôr mať ľahké odminovacie obleky a prilby s komunikačným zariadením.

Databáza mín

„Aby veliteľ družstva či dôstojník, ktorý riadi odminovacie práce, mohol komunikovať priamo s vojakom v mínovom poli, musíme mať čím skôr databázu mín na rýchlu a pohotovú orientáciu

pyrotechnika. Veď v Iraku, ale aj na Balkáne, kde to poznám z vlastných skúseností, boli použité desiatky typov mín a inej munície z rôznych kútov sveta. Míner teda musí mať možnosť komunikovať priamo s veliteľom družstva, u ktorého by táto databáza mala byť k dispozícii, aby mu rýchlo vedel vyhodnotiť typ munície a poradiť postup, ako sa správať pri jej zneškodnení. V našom vlastnom mínovom centre by sme za pomoci odborníkov z výskumného ústavu Záhorie chceli takúto databázu vytvoriť,“ prezradil zástupca veliteľa práporu.

Na riešenie nedostatku odborníkov v Seredi pripravujú 14-dňové odborné kurzy. V nich si chcú pripravovať najmä strojníkov ženíjnych strojov, aby postupne z nich vyrástli takí odborníci, ako sú súčasní velitelia družstiev - Martin Kostroš, Ján Olejník či Štefan Mačejko (všetci vo funkcii rotný). Až jednotlivé vyvedenia, ale najmä medzinárodné cvičenie s českou armádou Hranice 2004, ktoré sa uskutoční v záverečnej fáze roka, ukážu, ako úspešne sa v Seredi popasovali s reorganizáciou, profesionalizáciou i odborným výcvikom.

Mostári

Pred rokom si príslušníci ženíjno-technickej roty v rámci svojho sústredného výcviku na Lešti zakúpili guľatinu. Ťažkou rámovou pilou ju narezali a odviezli do Serede. Na základni si v marci pri odbornom výcviku pripravovali pod vedením veliteľa čaty poručíka Branislava Krajčíka celú konštrukciu budúceho nízkovodného dreveného mosta. „Bude mať nosnosť až 40 ton a vyskúšame ho už o pár mesiacov na vododrome vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť,“ hovorí veliteľ čaty, ktorý sa pred niekoľkými mesiacmi vrátil z misie UNMEE v Eritrei.

Veliteľ družstva rotný Patrik Hencel spoločne s vojakmi pripravovali jednotlivé dielce. Starostlivo vymierali a potom vrtali a pilili. Na priestranstve sa postupne začala vŕšať celá konštrukcia budúceho mosta, ojedinelého v novodobej histórii našich ozbrojených síl.

Stranu pripravil Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA

Rotný Peter Hencel pripravuje dielce budúceho dreveného mosta

Predseda vlády Slovenskej republiky Mikuláš Dzurinda: Terorizmu nemožno ustupovať

■ Pán premiér, keď ste v roku 1998 preberali na Slovensku vládu, bol náš vstup do NATO skutočne vzdialenou perspektívou. Čo bolo za tie roky najťažšie, respektíve najdôležitejšie v úsilí, aby sme dobehli vtedajší handicap a stali sa plnoprávnymi členmi aliancie?

Najťažšia bola demokratizácia a stabilizácia pomerov v spoločnosti, ktorej neodmysliteľnú súčasť tvoria Ozbrojené sily SR. To je vždy nevyhnutný prvý krok ako predpoklad všetkých ďalších reforiem. A viete, že prvý krok býva vždy najťažší. V čase, keď vtedajšia Armáda SR predstavovala najdôveryhodnejšiu slovenskú inštitúciu, a tú predstavuje myslím dosiaľ, bolo našou základnou výzvou vygenerovať kritickú masu podpory fundamentálnych reforiem na dosiahnutie kompatibility s NATO a tvorbu moderných ozbrojených síl, schopných odpovede na hrozby budúcnosti. Bolo to o to zložitejšie, že tieto reformy sa nevyhnutne museli dotknúť všetkých zložiek Armády SR. Treba povedať, že tejto výzve ozbrojené sily rozumeli tým viac, čím sa samotná reforma mohutnejšie a razantnejšie ujímala. Navyše, v ozbrojených silách paralelne pôsobili dve riadiace štruktúry – civilná a vojenská, na dôvažok s oddelenými sídlami. To všetko malo a má dozvuky v priebehu reforiem až dodnes. Ale ako som povedal – keď sa preukázala vôľa, aj tie najťažšie reformy sa začali uskutočňovať ľahšie.

■ Za čo by ste v tomto období ozbrojené sily najviac ocenili a kde ste registrovali alebo vnímali najväčšie rezervy?

Ozbrojené sily by som určite ocenil za ich húževnatosť a preukázanie profesionalitu pri plnení náročných úloh v zahraničných misiách, ale aj pri prírodných katastrofách na našom území. A to mnohokrát napriek zreteľnému rozdielu vo vybavení a materiálno-financnej stimulácii v porovnaní s ozbrojenými silami vyspelých štátov. Čo sa týka ďalších rezerv, so zámerom vybudovať plne profesionálne ozbrojené sily v súvislosti so začlenením sa Slovenskej republiky do systému kolektívnej obrany, je v prístupovom procese Slovenskej republiky do NATO potrebné prijať do konca roku 2004 viaceré právne predpisy, tak ako sa SR zaviazala v časovom pláne plnenia reforiem. Za veľmi dôležitú považujem aj

prípravu legislatívy týkajúcej sa nasadzovania našich jednotiek do misií NATO, kvalitnú personálnu politiku, pokrok v jazykovej príprave vojakov a výcviku síl podľa štandardov NATO, postupné zavádzanie nových komunikačných a informačných systémov a modernizáciu výzbroje a techniky.

■ Ako aj z pozície predsedu Bezpečnostnej rady SR vnímate nové ohrozenia súvisiace najmä s terorizmom?

Všetky druhy nových ohrození súvisia priamo s terorizmom, čo zvyšuje jeho hrozbu pre celú ľudskú civilizáciu. Terorizmus funguje mimo štandardných medzinárodných vzťahov – nekontrolovane ovláda nástroje organizovanej kriminality, hrozí použitím zbraní hromadného ničenia a životy ľudí porušuje za obyčajný faktor svojich kalkulácií. Vytvára si vlastné nadnárodné štruktúry, používa všetky nedovolené prostriedky. Dohoda s teroristami preto nie je v žiadnom prípade ani možná, ani prípustná. Proti terorizmu musia spojiť sily politické režimy a občania všetkých štátov. Terorizmus sa týka každého z nás a všetky krajiny musia v boji proti nemu spolupracovať. Toto je jediná dôsledná odpoveď demokracie.

■ Generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer počas marcovej konferencie Rozšírená Európa – Nová Agenda,

ktorá sa konala v Bratislave, hovoril, že by bolo chybou, keby sa krajiny NATO vojensky stiahli z krízových oblastí. Ako sa v tomto smere bude vyvíjať pozícia Slovenska?

Práve som to spomínal. Boj proti terorizmu sa týka každého. Vieme to z New Yorku, vieme to z Bali, Istanbulu, vieme to z Madridu. Pokiaľ by sme sa zľakli vyčíňania teroristov, boli by sme len ďalší v poradí, ktorí by im umožnili preniknúť hlbšie do vnútra Európy, do podstaty hodnôt, ktoré vyznávame a ktoré tvoria chrbtovú kosť našej existencie. To si, dúfam, nikto neželá. Terorizmu nemožno ustupovať.

■ Môžu teda aj v tomto záujme počítať ozbrojené sily v budúcnosti s rozpočtom rovnajúcim sa dvom percentám HDP?

Určite áno. Náš záväzok z programového vyhlásenia vlády nie je samoúčelný. Európa dnes v mnohom

zaostáva za úrovňou plánovania, výzbroje, výstroja a výcviku ozbrojených síl USA práve pre nedostatok investícií do všetkých oblastí obrany – od politického plánovania cez vedu a výskum, manažment a budovanie ozbrojených síl až po výrobu moderných zbraňových systémov. Slovensko spolu s ďalšími novými členskými štátmi aliancie preukazuje nový dynamický prístup k chápaniu spoločnej obrany. V tomto je často vzorom aj pre väčšie a silnejšie európske členské krajiny NATO. Je teda prínosom a túto pozíciu by si nemalo nechať ziať.

■ Pán premiér, aký je váš odkaz našim vojakom, najmä tým, ktorí pôsobia v mierových misiách?

Som nesmierne hrdý na všetkých našich vojakov, či pôsobia pod hlavičkou NATO, OSN alebo EÚ. V porovnaní s kolegami z členských krajín NATO a EÚ majú síce mnohokrát horšie podmienky a vybavenie, často ich však prevyšujú úrovňou výcviku, profesionálnym prístupom a plnením úloh, ako aj vystupovaním. A toto je povzbudzujúce. Ak sa nám podarí takéto úsilie udržať aj po našom vstupe do NATO a EÚ, so zlepšujúcimi sa podmienkami môžu slovenské ozbrojené sily patriť k elite aliancie. Pre našu spoločnosť, ale určite aj pre vojakov samých to bude ďalšie obrovské pozitívum pri zviditeľňovaní a ukotvení našej krajiny medzi najvyspelejšími krajinami Európy a sveta.

Pavol VITKO

Dohoda s teroristami nie je v žiadnom prípade ani možná, ani prípustná. Proti terorizmu musia spojiť sily politické režimy a občania všetkých štátov. Terorizmus sa týka každého z nás a všetky krajiny musia v boji proti nemu spolupracovať.

Generálny tajomník NATO v Bratislave

Generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer sa v Bratislave zúčastnil na konferencii Rozšírená Európa: Nová agenda, ktorá sa konala 18. a 19. marca v Redute. Najvyšší predstaviteľ aliancie pochválil Slovensko za dobrú pripravenosť pri vstupe do aliancie a zároveň vysoko ocenil ubezpečenie premiéra Mikuláša Dzurindu o tom, že Slovensko sa z mierových misií NATO nestiahne. Predseda slovenskej vlády zdôraznil, že to platí aj v prípade slovenskej vojenskej účasti v Iraku.

Najvyšší predstaviteľ aliancie zavítal aj na MO SR, kde ho privítali minister obrany SR Juraj Liška a náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Milan Cerovský. Minister v úvode pracovného rozhovoru zdôraznil, že Slovensko vníma svoje pozvanie za plnoprávného člena NATO aj ako obrovskú zodpovednosť a výzvu. V súvislosti s teroristickými útokmi v Madride vyjadril hlboké znepokojenie a potvrdil, že naša krajina bude naďalej zastávať pozíciu nezmieriteľného boja proti všetkým formám terorizmu. Aj on, podobne ako premiér Dzurinda, ubezpečil generálneho tajomníka NATO, že slovenské vojenské kontingenty v Iraku, Afganistane a Kosove zostanú naďalej v plných počtoch. Dodal, že aj transformačný proces Ozbrojených síl SR sa prispôbuje je hrozbám terorizmu.

Jaap de Hoop Scheffer ocenil úlohu Slovenska v týchto misiách, ako aj značný pokrok v reforme našich ozbrojených síl. Vyjadril presvedčenie, že plán slovenskej reformy je realistický a dosiahnuteľný.

Pavol VITKO
Foto Peter DOVINA

Návšteva z Francúzska

„Dovoľte, aby som zablahoželala Slovensku za to, čo dokázalo na ceste do NATO a EÚ,“ povedala 19. marca na pôde Ministerstva obrany SR ministerka obrany Francúzskej republiky Michele Alliot-Marie. „Je to prvý raz v histórii, čo na naše ministerstvo zavítal francúzsky minister obrany a ja si to veľmi vážim“, konštatoval jej hosť Juraj Liška. Náš minister obrany zároveň poďakoval francúzskym ozbrojeným silám za ich pomoc pri realizácii reformy našich ozbrojených síl. Francúzskej republike vyjadril vďaka za ústretovosť pri prijímaní Slovenska za plnoprávného člena NATO a EÚ.

Ministri obrany si na svojom pracovnom rokovaní vymenili názory na európsku obrannú politiku a rozširovanie Severoatlantickej aliancie. Hovorili o situácii v krízových oblastiach a o spolupráci pri jej riešení. Prejavy násilia, ktoré práve vtedy prepukli v Kosove, označili za nepripustné a avizovali, že obe krajiny sa aj prostredníctvom svojich vojakov v jednotkách KFOR budú aktívne podieľať na upokojení situácie.

— pv —

Foto Peter DOVINA

Zo sveta aliancie

Americký prezident George W. Bush poďakoval generálnemu tajomníkovi NATO Jaapovi de Hoop Schefferovi za rýchlu akciu v Kosove, ako aj za postoj po útokoch v Madride a zopakoval záväzok Spojených štátov pokračovať v mierovom úsilí v provincii, čo Scheffer uvítal.

• • •

Generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer vyzval krajiny, ktoré vyslali svojich vojakov do Iraku a chceli by ich stiahnuť, aby zvážili tento krok. Podľa neho by totiž aliancia v krátkom čase mohla získať dôležitú úlohu pri stabilizácii okupovanej krajiny. V súčasnosti sú v Iraku vojaci z osemnástich krajín.

• • •

Lotyšsko zatiaľ nedostalo návrh NATO na rozmiestnenie vojenských základní aliancie na svojom území, uviedol lotyšský premiér Indulis Emsis. „Samozrejme by sme sa nebránili takejto možnosti, ktorá by znamenala vybudovanie potrebnej infraštruktúry a veľké investície,“ dodal. Na rozdiel od Lotyšska už podľa jeho slov Litva takýto návrh dostala.

• • •

Americký prezident George W. Bush bol hosťom najvyšších predstaviteľov siedmich krajín bývalého východného bloku vstupujúcich do Severoatlantickej aliancie. Bush 29. marca privítal premiérov Bulharska, Estónska, Lotyšska, Litvy, Rumunska, Slovenska a Slovinska, ako aj generálneho tajomníka NATO Jaap de Hoop Scheffera. Na slávnosti sa zúčastnili aj predstavitelia ďalších troch krajín usilujúcich sa o vstup do NATO - Albánska, Chorvátska a Macedónska. (Viac v budúcom čísle)

• • •

Rusko bude žiadať vysvetlenie generálneho tajomníka NATO Jaap de Hoop Scheffera v súvislosti s plánmi aliancie rozmiestniť bojové lietadlá v bývalých sovietskych pobaltských republikách, uviedol ruský minister obrany Sergej Ivanov. Ako povedal pre ruskú tlačovú agentúru, verí, že najvyšší predstaviteľ aliancie bude na blížiacich sa rozhovoroch v Moskve ruskú stranu informovať o plánoch vojenskej prítomnosti NATO v Estónsku, Lotyšsku a Litve.

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský:

Pripravenosť, profesionalita, nasaditeľnosť

Rozhovor

• Pán generál, ako hodnotíte prístupový proces našich ozbrojených síl pri začleňovaní sa do štruktúr Severoatlantickej aliancie?

Slovensko s prípravou na členstvo v NATO začalo tým, že sa aktívne zapojilo do programu Partnerstvo za mier a neskôr v rámci bezprostredného procesu prípravy na vstup do aliancie. Vo chvíli, keď nás prizvali ako kandidáta na členstvo, začali sme plniť takzvané partnerské ciele. Minulý rok dostalo Slovensko od aliancie návrh cieľov síl, a preto sme museli niektoré partnerské ciele prehodnotiť na ciele síl, čím sme sa dostali do finálnej fázy nášho prístupového procesu. V tejto súvislosti by som chcel zdôrazniť, že národné stanovisko k týmto cieľom síl bolo po podpísaní ministrom obrany predložené do centrálnej aliancie. Predpokladám, že už na jar, po pracovných rokovaníach v orgánoch aliancie, budú tieto ciele definitívne schválené na zasadnutí Severoatlantickej rady. Ciele síl, alebo Force Proposals, sa stanú základom orientácie a smerovania budúcich Ozbrojených síl SR v podmienkach Severoatlantickej aliancie. Inými slovami, prístupový proces bol náročný, ale zvládli sme ho pomerne dobre.

• NATO od členských krajín požaduje štyridsaťpercentnú pripravenosť svojich pozemných síl na nasadenie do 48 hodín. Kedy budeme pripravení túto požiadavku plnohodnotne splniť?

Od 2. apríla sa to týka už aj nás. Z toho osem percent síl a prostriedkov by malo byť nasadených priamo v bojových operáciách NATO. Pri plánovaných počtoch je to 800 až 1 000 vojakov. O prípadnej účasti našich vojakov v spoločných zboroch však bude aj naďalej rozhodovať vláda a parlament. Požiadavku 40-percentnej pripravenosti budú OS SR schopné splniť do dvoch až piatich rokov. Napokon, ani mnohé členské štáty aliancie nemajú v súčasnosti 40-percentnú pripravenosť pozemných síl na nasadenie. Naše smerovanie je obsiahnuté v cieľoch síl. Tie hovoria aj o príprave konkrétnych jednotiek, ktoré budeme postupne po etapách zdokonaľovať nielen po stránke personálnej, výcviku, ale i technickej vybavenosti, pokým dosiahneme požadovaný cieľový stav. Jednotlivé ciele majú určený časový horizont prípravy.

• Ktoré naše jednotky budú v tejto súvislosti pre alianciu najdôležitejšie?

Najbližších päť rokov budú naše ozbrojené sily na túto úlohu pripravovať predovšetkým ľahké a mechanizované jednotky. Na nich bude spočívať hlavná ťarcha. Do konca tohto roka budeme aktualizovať Model 2010, ktorý musí reagovať na požiadavky NATO súvisiace s vytváraním nedostatkových podporných jednotiek určených pre spoločné operácie, najmä v oblasti radiačnej, chemickej a biologickej ochrany, vojenskej polície a ženijných činností. Jednotky určené na spoluprácu v rámci NATO budú preškolené a nanovo vystrojené a vyzbrojené. Otvorenou ostáva otázka výmeny obrnených transportérov a nákladných vozidiel za moderneršie typy. Musím ešte dodať, že jednotky, ktoré budú tvoriť požadovaných 40 percent síl, sú rozdelené do jednotlivých kategórií z hľadiska časových schopností nasadenia – na sily vysokej pripravenosti, sily nižšej pripravenosti a na dlhodobu pripravovanú silu. Pre ne platia rôzne normy a požiadavky predovšetkým na čas, za aký by mali byť pripravené na nasadenie do akejkoľvek operácie pod velením aliancie.

• Budeme schopní reagovať na požiadavku NATO dostatočne rýchlo?

Rozhodovací proces, ktorý je záležitosťou každého suverénneho štátu, je veľmi zložitý. Nie je jednoduché zabezpečiť rýchle nasadenie jednotiek najmä do aktuálnych operácií. Príkladom je súčasná eskalácia napätia v Kosove. Sú však štáty, ktoré sú schopné veľmi rýchlo, v rámci svojho legislatívneho procesu, túto otázku vyriešiť. U nás je vyslanie jednotiek do zahraničia podmienené súhlasom parlamentu. Chcem zdôrazniť, že velenie aliancie zatiaľ nestanovilo žiadnu požiadavku, aby sme toto rozhodovanie delegovali na iné štátne orgány. V budúcnosti sa však zrejme budú hľadať možnosti ako urýchliť, resp. skrátiť tento rozhodovací proces tak, aby sme napríklad do jedného mesiaca dokázali nasadiť naše sily. Ak ich budeme vyslať do operácií v rámci síl rýchle reakcie NATO, kde sú časové limity ešte

kratšie, potom si to, samozrejme, vyžiada aj skrátené politické rozhodnutie.

• Ako sme na tom v zabezpečení komunikačno-informačného spojenia?

V tomto smere sa naše ozbrojené sily na vstup do Severoatlantickej aliancie technicky dobre pripravili. V piatok 2. apríla sme sa pripojili do komunikačnej siete aliancie. Celá naša počítačová sieť je napojená na rovnakú sieť ako NATO. Taktiež sme súčasťou siete protivzdušnej obrany NATO. Centrum riadenia vzdušných operácií na Veliteľstve vzdušných síl OS SR vo Zvolene bude získavať informácie nielen o situácii nad našim územím, ale bude môcť monitorovať aj situáciu v ktoromkoľvek štáte aliancie, najmä však v okolitých krajinách.

• Očakávate, že aliancia bude po našom vstupe požadovať zmenu štruktúry našich vojakov v spoločných operáciách?

V najbližšom období musíme vyslať naše vojakov do zahraničných misií prehodnotiť. V súčasnosti viac ako 70 percent z nich pôsobí v misiách pod vedením OSN a zvyšok v rámci NATO. V budúcnosti by sa mal tento pomer zmeniť v prospech NATO. Nemyslím si, že by v najbližšom období vznikli ďalšie nové požiadavky na prehodnotenie našich konkrétnych operácií v zahraničí. Je samozrejme, že v súvislosti s našou postupnou pripravenosťou v rokoch 2005 - 2010 môžu byť aj niektoré ďalšie slovenské jednotky nasadené do nových operácií pod velením aliancie. Z hľadiska potrieb, ktoré aliancia očakáva, i z pohľadu vyváženosti a potrieb Slovenskej republiky je však najdôležitejšie mať kvalitné ozbrojené sily, ktoré sú komplexne pripravené nielen na zabezpečenie úloh v rámci aliančných operácií, ale i na zabezpečenie vlastnej obrany. A tým budú Ozbrojené sily SR užitočným členom aliancie.

Josef MICHNICA

Foto - pd -

Naši v kosovskom ohni

Vojaci 4. česko-slovenského práporu KFOR pôsobia od pondelka 15. marca 2004 v priestore švédskeho práporu, ktorého úlohou je eliminovať ďalšiu eskaláciu napätia a občianskej nespokojnosti. Takmer osemdesiatčlenná vyčlenená jednotka českých a slovenských vojakov je dislokovaná južne od Prištiny.

V obci Čaglavica (10 km južne od Prištiny) bol v pondelok 15. marca 2004 postrelený muž srbskej národnosti. Táto udalosť vyvolala v obci eskaláciu napätia a občiansku nespokojnosť. Ľudia vyšli do ulíc a zablokovali hlavnú komunikáciu, ktorá spája Prištinu s macedónskym Skopje. Zapálili pritom osobný automobil.

„Cieľom nasadenia našich vojakov je zabezpečiť prejazdnosť vyčlenených komunikácií, reguláciu dopravy a predovšetkým zabrániť eskalácii napätia,“ vysvetľuje veliteľ 4. čspr KFOR podplukovník Josef Kopecký. Kolóna vozidiel vyrazila zo základne Šajkovac dvadsať minút pred polnocou. Už hodinu po polnoci dolaďovali veliteľ jednotky kapitán Jan Bačíkem Gerka so švédskym styčným dôstojníkom na námestí v Gračanici posledné detaily spoločného patrolovania. Po pokojnej noci nasledovali v utorok 16. marca 2004 demonštrácie, pri ktorých miestni obyvatelia na niekoľko hodín zablokovali dopravu. Väčšinou pokojné demonštrácie vystriedali na mnohých miestach agresívnejšie prejavy nespokojnosti, pri ktorých nechýbalo hádzanie kameňov či demolácia áut a budov.

Hlavné úsilie vojakov 4. čspr je zamerané na ochranu menšín, elimináciu pre-

javov etnického násilia a na ochranu životov a zdravia všetkých osôb. Ich pozornosť sa sústreďuje predovšet-

kým na oblasti Babin Most a Plemetina, kam v priebehu nedávnych etnických nepokojov utieklo množstvo Srbov. Naši vojaci tiež pôsobia v obci Obilič a strážia pamätník bojov na Kosovom poli. Na základe rozkazu veliteľa mnohonárodnej brigády Stred (MNB(C)) sa od 20. marca 2004 priestor zodpovednosti 4. čspr KFOR zväčšil o 170 km². „Počas noci z 20. na 21. marca 2004 sme urobili zásadné preskupenie síl a prostriedkov do nových oblastí priestoru zodpovednosti. Po nočnej rekognoskácii sme nadviazali kontakt s miestnymi autoritami v osemdesiatich dedinách. Myslím, že to výrazne prispelo k upokojeniu napätej situácie“, dodáva náčelník operačnej skupiny major Rudolf Honzák.

Kapitán Jindřich PLESCHER, hovorca
4. česko-slovenského práporu KFOR

Štvrtý česko-slovenský prápor (4. čspr) v mierovej misii KFOR (KOSOVO FORCE) tvorí 408 českých a 100 slovenských vojakov. Česká časť práporu je vytvorená na báze 71. mechanizovaného práporu z Hraníc. Základ slovenskej časti práporu tvoria vojaci mechanizovaného práporu z Trebišova. Plnenie operačnej úlohy v priestore zodpovednosti prevzali 20. októbra 2003. Ich polročná misia sa skončí v polovici apríla 2004. Veliteľom práporu je podplukovník Josef Kopecký (ČR) a zástupcom major Ján Parimucha (SR). Úlohou 4. čspr je, v súlade s rezolúciou č. 1244/1999 Rady bezpečnosti OSN a na podporu UNMIK (United Nations Mission In Kosovo), udržiavať bezpečné prostredie v priestore zodpovednosti práporu a vytvárať podmienky na mierový a demokratický rozvoj Kosova. Priestor zodpovednosti práporu, ktorý sa rozkladá v severovýchodnej časti Kosova, má rozlohu 1 150 km². Provincijná hranica so Srbskom a Čiernou Horou meria 102 km. Ide prevažne o hornatý a zalesnený terén v nadmorskej výške 550 – 1 304 metrov. Jednotky práporu sú dislokované na dvoch základniach – v obci Šajkovac a Gornja Zakut. Naši vojaci nepretržite pôsobia aj na odlúčených stanovištiach – Sekirača (ochrana srbskej menšiny) a vrch Grbeš (spojovací uzol – 1 221 metrov nad morom). Vojaci 4. čspr sa na vyslanie do misie KFOR pripravovali od augusta minulého roka. Od 15. septembra 2003 spoločne cvičili vo VVP Libavá (ČR). Ich výcvik vyvrcholil odborným taktickým cvičením. Príprava bola zameraná na špecifické úlohy, ktoré vojaci plnia v Kosove. V súlade s rezolúciou Rady bezpečnosti OSN č. 1244/1999 sa zdokonaľovali predovšetkým v plnení úloh policajnej asistencie. Spoločné jednotky českých a slovenských vojakov pôsobia v misii KFOR od februára 2002.

Dánske kráľovstvo

Táto škandinávská konštitučná monarchia s oficiálnym menom Kongeriget Danmark, zakladajúci člen NATO, sa skladá z metropolitného územia Dánska, najväčšieho ostrova na svete Grónska a Faerských ostrovov. Hlavným mestom je Kodaň na ostrove Sjælland.

Metropolitné územie Dánska sa rozkladá na Jutskom polostrove a ostrovoch Sjælland, Fyn a Bornholm. Administratívne sa člení na štrnásť okresov a dve samostatné mestské komúny (Kodaň a Frederiksberg). Hlavou štátu je kráľovná Margrethe II. Grónsko (Kalaallit Nunaat) s hlavným mestom Nuuk (Godthab) a Faerské ostrovy (Foroyar) s hlavným mestom Torshavn disponujú veľkou mierou samostatnosti s vlastnými vládami.

Ozbrojené sily

Dánske ozbrojené sily predstavujú dôležitý prostriedok bezpečnostnej politiky Dánskeho kráľovstva a ich poslaním je predchádzať konfliktom a vojnám, podporovať suverenitu Dánska a zabezpečovať jeho nepretržitú existenciu a integritu, ako aj podporovať mierový vývoj vo svete predovšetkým so zreteľom na dodržiavanie ľudských práv.

V čase mieru sa skladajú z profesionálnych vojakov, vojakov povinnej služby, dobrovoľníkov domobrany a civilných zamestnancov. Dánsko sa v prípade vojny spolieha na mobilizáciu záloh, ale v súčasnosti sa ťažisko obrannej štruktúry presúva od obrany domáceho územia ku krízovému manažmentu s využitím aktívnych síl. Celkový mierový početný stav ozbrojených síl je 27 900 osôb, po mobilizácii by mal dosiahnuť asi 61 800 osôb.

Dánsko sa aktívne zapája do mierových misií pod hlavičkou NATO, OSN a OBSE – v januári 2004 bolo v zahraničí vyše 1 000 dánskych vojakov – a iniciovalo vznik multinárodnej brigády OSN (SHIRBRIG).

Dánske ozbrojené sily boli v rámci NATO začlenené do podriadenosti Spoločného veliteľstva severovýchod (JHQ NE) so sídlom v Karupe (Dánsko). Po jeho deaktivácii v polovici tohto roka budú podliehať Veliteľstvu spoločných síl 1 (JFC HQ 1) v holandskom Brunssume.

Ministrovi obrany podlieha náčelník obrany, ktorý je zároveň náčelníkom obranného štábu (sídlo Vedbæk). Tomuto štábu sú podriadené tri operačné a tri materiálové veliteľstvá, Grónske ostrovné veliteľstvo (Kangilinnguit) a Veliteľstvo Faerských ostrovov (Thorshavn).

Operačné veliteľstvo pozemných síl (Karup)

Územie Dánska je rozdelené na päť územných obranných regiónov – Nord, Syd, Sjælland, København a Bornholms Værn. Základný výcvik vojakov prebieha v tradičných špecializovaných plukoch – kráľovskej garde (dva mechanizované a päť motorizovaných peších práporov), jednom tankovom, dvoch mechanizovaných, dvoch delostreleckých, ženijnom, spojovacom a dopravnom pluku. Z útvarov a jednotiek týchto plukov, ako aj z ďalších záložných prvkov sa zostavujú operačné bojové zoskupenia – jedna mechanizovaná pešia divízia (Danske Division) s tromi brigádami (1. a 3. jutská, 1. sjælandská), Dánska medzinárodná brigáda a tri bojové skupiny.

Dánska divízia vytvára spolu s nemeckou 14. mechanizovanou pešou divíziou a poľskou 12. mechanizovanou pešou divíziou Mnohonárodný zbor severovýchod s veliteľstvom v Šetíne.

Ponorka HDMS Salen (S323) triedy Tumlaren
Foto Kevin H. Tierney, US Navy

Dánska medzinárodná brigáda, ktorá je určená predovšetkým na pôsobenie v zahraničných misiách, má jeden tankový prápor, dva mechanizované pešie prápory, prieskumnú rotu, delostrelecký oddiel a ďalšie podporné a zabezpečovacie jednotky.

Z dvoch rôz hĺbkového prieskumu je jedna operačne podriadená divízia a jedna operačnému veliteľstvu PS.

Operačnému veliteľstvu podliehajú školy a výcvikové strediská PS, ako aj Dánske logistické centrum vo Vordingborgu, ktoré logisticky a administratívne zabezpečuje predovšetkým kontingenty ozbrojených síl nasadené v zahraničných misiách. Druhou hlavnou úlohou tejto organizácie je nasadzovať a pripravovať logistické útvary pre bojové operačné zoskupenia pozemných síl – v súčasnosti je to sedem logistických práporov.

Útvary a organizácie podliehajúce Operačnému veliteľstvu PS majú približne 15 000 osôb (vrátane civilných zamestnancov) a asi 7 000 vozidiel. Vo výzbroji majú 51 tankov Leopard 2A4 (sú sústredené v tankovom prápore Dánskej medzinárodnej brigády a do roku 2006 sa majú modernizovať na verziu 2A5), 230 tankov Leopard 1A5 (48 sa má vyradiť), 10 mostových tankov Leopard 1 Biber, 50 kusov OT M-92 (M-113A2 s 25-mm kanónom), 632 kusov OT M-113 v rôznych variantoch, 22 bojových vozidiel Piranha III, 76 samohybných kanónových húfníc M-109, 97 ťahaných húfníc M-114/39 kalibru 155 mm, 12 raketometov MLRS (majú sa vyradiť z výzbroje), 188 protitankových systémov TOW (56 na transportéroch M-113), 36 prieskumných vozidiel M-95 Eagle, 8 prieskum-

ných bezpilotných vzdušných prostriedkov Sperwer (Taarnfalk) a 94 protivzdušných systémov Stinger.

Materiálové veliteľstvo pozemných síl (Hjørring)

Má na starosti technické a materiálové zabezpečenie pozemných síl vrátane opráv techniky, ako aj vývojové a skúšobné programy novej techniky. Člení sa na hlavný park techniky, ústredné dielne a municijný arzenál.

Taktické vzdušné veliteľstvo (Karup)

Podlieha mu skupina vzdušného riadenia a protivzdušnej obrany, štyri letecké základne a letecké školy. Skupina vzdušného riadenia a PVO má šesť letiek PVO, každú s dvoma palebnými jednotkami s riadenými strelami DeHawk (dánska verzia systému riadených striel Hawk) a jednou jednotkou s RS Stinger, ako aj šesť letiek vzdušného riadenia a kontroly s príslušnou rádiolokačnou sieťou. Systém riadenia a PVO je napojený na systém NADGE a môže spolupracovať s lietadlami AWACS. Systémy DeHawk sa v rámci reforiem majú čoskoro bez náhrady vyradiť z výzbroje.

Na leteckej základni Aalborg je dislokovaná 721. letka s tromi lietadlami C-130J-30 a tromi strojmi CI-604 Challenger (postupne dostávajú rádiolokátory s bočným vyžarovaním a výsuvný systém FLIR), ďalej 726. letka s viacúčelovými lietadlami F-16AM/BM (plní aj úlohy taktického prieskumu) a detašovaná časť 722. letky s vrtuľníkmi S-61A, ktoré plnia úlohy SAR. Na základni Skydstrup je umiestnená 727. letka so strojmi F-16AM a väčšinou strojov F-16B/BM (táto letka plní predovšetkým výcvikové úlohy),

Dánsko	
Rozloha	43 094 km ²
Počet obyvateľov	5,4 milióna
Hustota obyvateľov na km ²	125,3
Dĺžka pobrežia	7 314 km
HDP (2002)	155,3 miliardy USD
Obranný rozpočet (2004)	2,9 miliardy USD
Faerské ostrovy	
Rozloha	1 399 km ²
Počet obyvateľov	46 tisíc
Hustota obyvateľov na km ²	32,8
Dĺžka pobrežia	1 117 km
Grónsko	
Rozloha	2 166 086 km ²
Počet obyvateľov	56 tisíc
Hustota obyvateľov na km ²	0,026
Dĺžka pobrežia	44 087 km

730. letka taktiež s lietadlami F-16AM/BM (je vyčlenená pre silu rýchlej reakcie NATO) a detašovaná časť 722. letky s vrtuľníkmi SAR S-61A. Základňa Karup je domovským letiskom vrtuľníkového letectva – 722. letky s vrtuľníkmi S-61A, 724. letky s vrtuľníkmi OH-6A Cayuse a AS550C2 Fennec (pôvodne patrili pod pozemné sily – po vyradení OH-6A z výzbroje sa má letka prečíslovať na 728. letku) a jednotka námorných vrtuľníkov SHT (Soværnets Helicopter Tjeneste) s vrtuľníkmi Super Lynx Mk90. Na základni Karup je aj letecká škola s cvičnými lietadlami Saab T-17 Supporter určenými na základný letecký výcvik.

Materiálové vzdušné veliteľstvo (Værløse)

Zabezpečuje kompletnú logistickú a materiálovú podporu všetkým operačným jednotkám. Základňa Værløse, na ktorej je umiestnené, má rezervný štatút a nie sú na nej trvale dislokované žiadne lietadlá.

Mierový početný stav vzdušných síl je asi 4 600 osôb, plánovaný vojnový stav asi 11 600 osôb. Vo výzbroji je 68 lietadiel F-16 (šesť najstarších sa má čoskoro vyradiť), 3 C-130J, 3 CI-604, 8 S-61A, 13 OH-6A, 12 AS550C2 (s PTRS TOW) a 28 T-17. Dánsko objednalo 14 vrtuľníkov EH-101, ktoré majú postupne nahradiť vrtuľníky S-61A.

Operačné námorné veliteľstvo (Århus)

Označuje sa aj ako Admiral Danish Fleet a podlieha mu taktický štáb, štyri námorné eskadry, vrtuľníková jednotka SHT (pozri vzdušné sily), námorné obvody Kattegat, Bornholm a prvok námorného obvodu Korsør, ako aj päť námorných škôl.

Na základni Frederikshavn je veliteľstvo 1. eskadry, ktorá má dve divízie

– v 11. divízii sú zaradené štyri oceánske hliadkové fregaty triedy Thetis (F-357 Thetis, F-358 Triton, F-359 Vædderen a F-360 Hvidbjørnen) a v 19. divízii tri arktické oceánske hliadkové kutre triedy Agdlek (Y386 Agdlek, Y387 Agpa a Y388 Tulugaq). Okrem nich sú do 1. eskadry zaradené aj tri ľadoborce. Lode 11. divízie zvyčajne plnia úlohy v prospech Grónskeho ostrovného veliteľstva alebo Veliteľstva Faerských ostrovov.

2. eskadra s veliteľstvom na základni Korsør sa člení na štyri divízie a podporné zložky. V 21. divízii sú začlenené tri korvety triedy Niels Juel (F354 Niels Juel, F355 Olfert Fischer a F356 Peter Tordenskiold), v 23. divízii tri hliadkové lode triedy Flyvefisker, v 24. divízii šesť plavidiel triedy Flyvefisker s riadenými strelami Harpoon a Seasparrow a v 29. divízii deväť hliadkových kutrov triedy Barso.

Úlohou 3. eskadry so základňou vo Frederikshavne sú predovšetkým minovacie a protiminové činnosti. Má päť lodí triedy Flyvefisker v minonosnej verzii, jednu minonosku triedy Falster a dve triedy Lindormen, štyri malé minolovky triedy MRD a štyri triedy MSE.

Do 5. eskadry taktiež vo Frederikshavne sú sústredené ponorky – S325 Kronborg, dve plavidlá triedy Narhvalen (S320 Narhvalen a S321 Nordkaperen) a tri triedy Tumleren (S322 Tumleren, S323 Sælen a S324 Springeren). Tejto eskadre podlieha aj špeciálna jednotka žabích mužov.

Materiálové námorné veliteľstvo (Kodaň)

Má na starosti kompletné technické a logistické zabezpečenie námorných síl a zodpovedá aj za vývojové a modernizačné programy – v súčasnosti je to predovšetkým vývoj štyroch nových ponoriek triedy Viking, stavba dvoch flexibilných podporných lodí a malých hliadkových lodí MK I a MK II, nové pobrežné rádiolokátory a modálne zbraňové systémy Standard Flex 300 pre hliadkové lode triedy Flyvefisker.

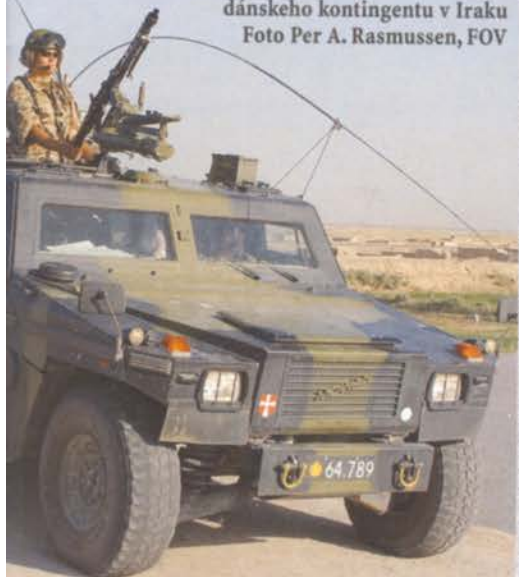
Mierový početný stav námorníctva je približne 4 000 osôb. Pri mobilizácii by vzrástol asi na 7 300 osôb.

Domobrana (Hjemmeværnet)

Domobrana má v súčasnosti približne 60 000 dobrovoľníkov, ktorých cvičí asi 250 profesionálnych dôstojníkov. V mieri je podriadená ministrovi obrany, ale v čase vojny by jej tri hlavné zložky – pozemná, vzdušná a námorná – podliehali priamo náčelníkovi obrany.

Andrej GÁRIK

Prieskumné obrnené vozidlo M-95 Eagle dánskeho kontingentu v Iraku
Foto Per A. Rasmussen, FOV

KRÁTKO

Americká spoločnosť NetFires LLC, ktorá je v spoločnom vlastníctve firiem Lockheed Martin a Raytheon, získala kontrakt v hodnote 1,1 miliardy amerických dolárov na systémové skonštruovanie a vývoj delostreleckého systému NLOS-LS. Šesťročný kontrakt zahŕňa navrhnutie a vývoj riadených striel LAM a PAM a autonómneho kontajnerového odpalovacieho zariadenia CLU.

Spoločnosť ThalesRaytheonSystems podpísala s indonézkym ministerstvom obrany kontrakt na dodanie komplexného radarového centra. Základom centra sú radary Master-T. Centrum bude dislokované na východe Indonézie.

Generálny riaditeľ pre energiu a dopravu Európskej komisie François Lamoureux a generálny riaditeľ izraelského ministerstva priemyslu, obchodu a práce Ra'anan Dinur podpísali 17. marca 2004 v Jeruzaleme dohodu o participácii štátu Izrael na programe Galileo. Dohodu predložila na schválenie členským štátom Európskej únie na najbližšom zasadnutí obchodnej rady EÚ, ktoré bude v júni 2004.

V lodenici Sevmašpredprijatie v ruskom Severomorsku položili 19. marca 2004 kým druhej strategickej atómovej ponorky štvrtej generácie Projekt 955 Borej. Plavidlo bude niesť meno Aleksander Nevskij. Prvú ponorku tohto projektu pomenovanú Jurij Dolgorukij stavajú v tejto lodenici od roku 1996.

Indické ministerstvo obrany 19. marca 2004 oznámilo, že uskutočnilo úspešnú skúšku zlepšenej verzie balistickej raketovej riadenej strely Phritvi-II. Riadená strela s novým presnejším navádzacím systémom štartovala zo skúšobnej strelnice Interim Test Range v Balasore.

Americké vojenské námorníctvo zaradilo 11. marca 2004 do služby prvé turbovrtuľové cvičné lietadlo T-6A Texan II. Stroj organizačne patrí leteckej skúšobnej a hodnotiacej letke VX-20 veliteľstva námorných leteckých systémov NAVAIR v Patuxent River. Lietadlo Texan II je súčasťou spoločného základného leteckého výcvikového systému vzdušných síl a vojenského námorníctva JPATS.

Maďarské vzdušné sily nedávno upravili jeden zo svojich dopravných strojov An-26 zo stavu 89. miešaného dopravného leteckého pluku pre potreby zdravotníckej služby (Medevac). Domovským prístavom upraveného lietadla je letecká základňa v meste Szolnok. Nákladný priestor lietadla An-26 možno upraviť na vykonávanie zdravotníckych misií v priebehu jednej hodiny.

Prvá COBRA

Konzorcium Euro-Art, združujúce spoločnosti Thales, EADS a Lockheed Martin, dodalo francúzskym ozbrojeným silám prvý sériový radar na zisťovanie delostreleckých pozícií protivníka COBRA (COunter Battery Radar). Radar COBRA je prvou multifunkčnou stanicou na svete, ktorá je vybavená aktívnym fázovaným radom. Posledný z desiatich radarov COBRA, ktoré objednali francúzske ozbrojené sily, bude dodaný na konci roku 2006. Nemecko získa prvý radar COBRA podobne ako Francúzsko na jar tohto

roku. Veľká Británia pokračuje v skúškach a hodnotení systému. Konzorcium Euro-Art vyrobí prostredníctvom európskej organizácie pre spoločnú zbraňovú kooperáciu OCCAR pre tri uvedené krajiny celkovo 29 systémov COBRA.

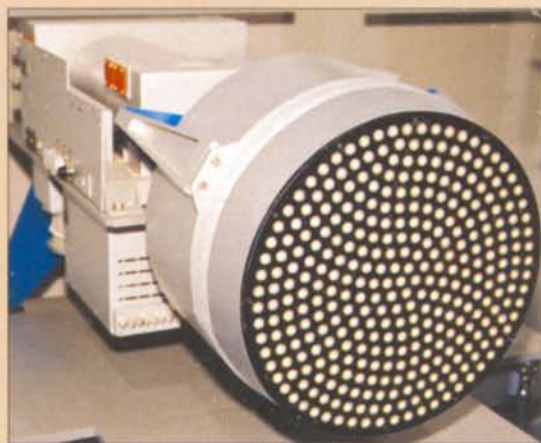

Florako je činný

Najnovší veliteľský a riadiaci systém švajčiarskych vzdušných síl pre vzdušné a protivzdušné operácie Florako zaviedli do úplnej operačnej služby 2. februára 2004 po úspešnom skončení finálnych skúšok a paralelnom skúšobnom nasadení s pôvodným systémom protivzdušnej obrany Florida. Florako je úplne nový systém, ktorý zahŕňa prehľadové radary radu Master, dátový a komunikačný podsystém, nové podsystémy generovania obrazu o vzdušnej situácii a manažmentu vzdušného priestoru a nové veliteľské a riadiace centrum. Švajčiarsko objednalo systém Florako od spoločnosti ThalesRaytheonSystems v rámci nákupu zbraňových systémov v rokoch 1998/1999. Náklady na systém sú 728 miliónov švajčiarskych frankov a nevyhnutné konštrukčné práce stáli 95 miliónov švajčiarskych frankov.

Viacúčelový radar

Ruská spoločnosť Fazotron ponúka potenciálnym zákazníkom ľahký viacúčelový letecký radar Kopjo-F. Radar je určený pre ľahké lietadlá (napríklad MiG-AT) ako multifunkčná stanica na sledovanie prednej hemisféry priestoru alebo pre ťažké bojové lietadlá (napríklad Su-27IB) ako druhá radarová stanica na sledovanie zadnej hemisféry. Radar s fázovaným anténovým radom pracuje v pásme X a disponuje šiestimi nosnými frekvenciami. Požadovaný priestor pre zástavbu radaru Kopjo-F má objem 165 dm³. Stanica s priemerom anténovej jednotky 440 mm má hmotnosť 90 kg a špičkový vyžiarovaný výkon 4 kW. Radar má zorné pole s rozsahom $\pm 60^\circ$ v azimute aj v polohovom uhle. Pracovať môže v móde vzduch-vzduch aj vzduch-zem s navedením riadených rakietových zbraní proti vzdušným cieľom a výdajom informácie pre riadené strely proti vzdušným aj pozemným cieľom.

Bezpilotná vzducholod'

Ruský centrálny vedeckovýskumný ústav leteckých systémov CNIIAS vyvinul technologický demonstrátor bezpilotnej vzducholode DPD-85 plnenej héliom, ktorá je určená na pozorovanie a vyhľadávanie pomocou optoelektronických zariadení v otočnom guľovom puzdre podvesenom medzi pristávacími lyžinami. Vzducholod' poháňa malý spaľovací motor s dvojicou vrtulí v prstencoch. Pomocou ich natáčania dokáže pomerne rýchlo manévrovať vo vzdušnom priestore. Vzletová hmotnosť vzducholode dlhej 13,6 m je 110 kg. Unesie 6 - 10 kg užitočného nákladu.

Taliansky Typhoon

Talianske vzdušné sily prevzali prvý sériový nadzvukový stíhací stroj Typhoon počas ceremonie na leteckej základni Grosseto. Dvojmiestne lietadlo so sériovým číslom IT002 zaradili do stavu 4. letky. Lietadlo je jedným z 29 strojov, ktoré talianske vzdušné sily získajú v prvej sérii programu Eurofighter. Lietadlá so sériovými číslami IT003 a IT004 sú vo výrobnom závode tesne pred dokončením. Talianske vzdušné sily objednali celkovo 121 lietadiel Typhoon, ktoré nahradia dosluhujúce stroje F-104S-ASA-M. Úlohou nových lietadiel bude ochrana talianskeho vzdušného priestoru.

Dalšie systémy SIR

Európska spoločnosť EADS Defence and Communications Systems (DCS) získala od generálneho riaditeľstva pre vyzbrojovanie (DGA) francúzskeho ministerstva obrany kontrakt na dodanie ďalších plukovních veliteľských a komunikačných systémov SIR (Système d'Information Régimentaire). Kontrakt má hodnotu 200 miliónov eur. Hlavnú položku kontraktu tvorí dodanie

ďalších 131 veliteľských vozidiel, 230 ľahkých súprav SIR a 35 kontajnerizovaných súprav SIR pre použitie na vozidlách alebo v zodolnených úkrytoch. Systém SIR je hlavný informačný systém francúzskych pozemných síl na taktickej úrovni a celkovo bude nainštalovaný vo viac ako 900 vozidlách. V súčasnosti je dodaných už 100 súprav SIR, ktoré francúzske pozemné sily prevádzkujú vo svojich výcvikových strediskách a v dvoch brigádach.

Miroslav GYÜRÖSI

Foto autor (2), EADS (1), DCS (1)

KRÁTKO

Velenie amerického vojenského námorníctva udelilo spoločnosti Raytheon Systems kontrakt na tretiu začiatočnú malosériu LRIP III kompletných okrídlených riadených striel Tomahawk Block IV. Kontrakt v hodnote 176 miliónov amerických dolárov zahŕňa výrobu 225 riadených striel.

Americká spoločnosť Lockheed Martin uskutočnila v prvej polovici marca úspešné skúšky integrovania digitálneho odpaľovacieho zariadenia M299 pre protitankové raketové riadené strely Hellfire II na austrálsky bojový vrtuľník Eurocopter ARH-1 Tigre.

Demonstrátor bezpilotného bojového lietadla X-45A amerického výrobcu Boeing začal ďalšiu etapu letových skúšok v leteckom výskumnom stredisku v Drydene v Kalifornii. Nový cyklus skúšok slúži na preverenie finálnej podoby letového programového vybavenia (programová konfigurácia Block 2). Počas posledných letov tohto cyklu lietadlo vyskúša aj otváranie a zatváranie dverí zbraňového priestoru a vypúšťanie zbraní.

Európsky výrobca vrtuľníkov Eurocopter vybral pre nový stredný transportný vrtuľník NH-90 Severoatlantickej aliancie meteorologické radary Primus 701A americkej spoločnosti Honeywell. Eurocopter objednal celkovo 197 radarových systémov Primus 701A.

Vzdušné sily Kórejskej republiky začali skúšky nadzvukového cvičného lietadla T-50 Golden Eagle so štartovaním pohonnej jednotky F404-GE-102 počas letu. Skúšky vyžadujú úmyselné vypnutie pohonnej jednotky a jej opätovné spustenie. Počas celého sedemmesačného cyklu skúšok lietadlo uskutoční približne 15 letov.

Holandské kráľovstvo predá zo svojich prebytkov štyri fregaty do Čile za približne 300 miliónov eur. Predaj plavidiel je výsledkom znižovania stavov techniky aj personálu v holandskom vojenskom námorníctve. Dve protiletadlové lode dodá Holandsko do Čile na budúci rok a ďalšie dve viacúčelové fregaty premiestnia v roku 2006.

Nemecká skúšobná jednotka WTD 91 uskutočnila vo februári 2004 vo výcvikovom priestore Meppen skúšky so špeciálne upraveným bojovým tankom Leopard 2 s inovovaným ochranným protimínovým systémom.

Singapur sa v pozícii účastníka bezpečnostnej kooperácie SCP (Security Co-operation Participant) oficiálne pripojil k programu vývoja nadzvukového viacúčelového bojového lietadla F-35 Joint Strike Fighter (JSF).

Tank T-72 M1
z výzbroje OS SR
Foto Miroslav GYÜRÖSI

Budúcnosť tankovej techniky

Tank dominoval bojiisku po väčšinu 20. storočia a skúsenosti z nedávnej vojny v Iraku ukazujú, že význam moderného tanku neklesá ani na dnešnom bojiisku. Veľké hmotnosti súčasných moderných tankov ale sťažujú ich rýchlu prepravitelnosť na veľké vzdialenosti. Obrnené prostriedky súčasnosti sú buď ťažké, čo komplikuje ich strategickú prepravitelnosť, alebo naopak ľahké, ale bez dostatočnej palebnej sily.

Hnací motorom vývoja tankov počas studenej vojny bola existencia sovietskej tankovej hrozby, ktorá západné armády nútila udržiavať mohutné tankové vojsko. Po rozpade Sovietskeho zväzu sa situácia radikálne zmenila. Ozbromené sily sa výrazne zmenšili a veľká časť tankov bola vyradená bez nutnosti nahradiť ich novými strojmi.

Väčšina súčasných moderných tankov pochádza z osemdesiatych a deväťdesiatych rokov minulého storočia (tanky tretej generácie – americký M1 ABRAMS, nemecký LEOPARD 2, francúzsky LECLERC, britský CHALLENGER 2, izraelský MERKAVA). K tretej generácii môžeme zaradiť i tank T-72 po aplikácii posledných modernizačných úprav. Predpokladá sa, že v prevádzke zostanú ešte desať až pätnásť rokov. Ich nahradenie v súčasnosti nie je aktuálne, pretože viac či menej plnia súčasné požiadavky, ku ktorým patrí:

- palebná sila, s vysokou účinnosťou, presnosťou a rýchlosťou streľby a s modernými systémami riadenia streľby umožňujúcimi plniť bojové úlohy vo všetkých poveternostných podmienkach bez ohľadu na dennú a nočnú dobu;
- technická pohotovosť, daná vysokou úrovňou spoľahlivosti, udržiavateľnosťou a opraviteľnosťou techniky;
- schopnosť prežitia, daná vysoko účinnými pasívnymi a aktívnymi systémami ochrany, minimalizovanými rozmermi (siluetou) a manévrovateľnosťou;
- pohyblivosť, daná vysokými jazdnými rýchlosťami na komunikáciách i v teréne pri súčasnom plnení bojových úloh a veľký jazdný dosah.

Armáda bývalého Československa dostala prvých 30 kusov T-72 sovietskej výroby 30. júna 1979. Prvé tanky domácej

produkcie montované z komponentov sovietskej výroby sa dodávali do 31. decembra 1979. Do 30. júna 1983 nasledovali dodávky tankov z overovacej série a až do 30. júna 1985 sa dodávali tanky zo sériovej výroby. Od tohto termínu až do 30. júna 1986 sa dodávali tanky T-72 M (prvá modernizácia) a od uvedeného termínu pokračovala sériová výroba tanku T-72 M1 (druhá modernizácia).

Po roku 1989 sa uskutočnili v OS SR i v Armáde ČR významné zmeny. Patrí k nim okrem iného radikálne zmenšenie ozbrojených síl, ktorého súčasťou bolo vyradenie väčšiny tankov – vrátane tankov typového radu T-72 – z výzbroje bez náhrady novými strojmi. K obdobnej situácii došlo v armádach bývalej Varšavskej zmluvy, ktoré mali zavedené rovnaké typové rady tankov. Väčšina týchto armád má značné počty bojových obrnených vozidiel, ktorých sa musia zbaviť. Nerudovskou otázkou zostáva „kam s nimi?“.

Z histórie vývoja tankov radu T

Prvým ruským tankom, ktorý mal vďaka inštalácii automatu nabíjania trojčlennú osádku, bol tank T-64, vyvinutý v charkovskom závode Transportmašin pod vedením konštruktéra A. A. Morozova v roku 1960. Ako alternatíva k tanku T-64 sa od roku 1961 na Urale v Nižnom Tagili vyvíjal tank T-72, ktorého aktuálny prototyp bol skompletovaný v roku 1970. Výroba tanku T-72 sa začala v roku 1971 a do výzbroje bol zavedený v roku 1973. Verejnosti ho prvýkrát predstavili v novembri 1977 na vojenskej prehliadke v Moskve. Na sklonku osemdesiatych rokov sa stal hlavným tankom armád Varšavskej zmluvy.

Tank T-72 vyvinula konštrukčná kancelária v Nižnom Tagili pod vedením V. N. Venediktova. Prototyp s hmotnosťou 41 ton bol vybavený preplňovaným naftovým (rôznopalivovým) motorom V-46, ktorý mal maximálny výkon 547 kW (780 k).

Tank T-72 sa vyznačuje viacerými konštrukčnými zvláštnosťami. Korba tanku je z konvenčného homogénneho panciera s výrazne šikmou prednou doskou, ktorá má vrstvu 20 mm dosiek z aplikovaného panciera. Veža je odlievaná z konvenčného panciera s maximálnou hrúbkou 280 mm, z čoho je vrstvený pancier s hrúbkou 200 mm, ktorý pri svojom uhle sklonu poskytuje ochranu zodpovedajúcu ochrane 600 mm homogénneho panciera.

Hlavnou zbraňou je kanón 2A46 kalibru 125 mm s hladkou hlavňou, tepelnou ochranou z ľahkej zliatiny a ejektorom. Stabilizácia v dvoch rovinách umožňuje mierenú streľbu za pohybu. Pre kanón sa používajú tri typy delenej munície: APFSDS s maximálnym dosahom 2 100 m (12 ks), HEAT-FS s maximálnou vzdialenosťou priamej streľby 4 000 m (6 ks) a HE-FRAG (FS) s maximálnou diaľkou nepriamej streľby 9 400 m (21 ks). Otočný zásobník automatu nabíjania montovaný na podlahe veže tanku umožňuje rýchlosť streľby 8 výstrelův za minútu. S hlavnou zbraňou je spriahnutý guľomet PKT kalibru 7,62 mm a na veliteľovej vežičke je namontovaný guľomet kalibru 12,7 mm s účinným dosahom na pozemné ciele do 2 000 m a na vzdušné ciele do 1 500 m.

Pásové pohybové ústrojenstvo má 12 (6 + 6) pojazdových kolies, napínacie kolesá vpred a hnacie kolesá vzadu. Každý pás podopierajú tri oporné kladky. Pružiaci systém na báze dlhých torzných tyčí je v spodnej časti korby tanku a hydraulické tlmiče sú na prvom, druhom a šiestom pojazdovom kolese na oboch stranách tanku. Ochrana korby a pásového pohybového ústrojenstva proti munícii HEAT zabezpečujú štyri odpružené bočné štíty pokrývajúce predné časti pásov.

Súčasnou systémom riadenia streľby je panoramatický denný/nočný zameriavač, ktorý je spojený s IČ svetlom etrom a balistickým počítačom.

Požiadavky na modernizáciu tankov T-72

Cieľom modernizácie tanku T-72 M1 na typ T-72 M2 bolo zvýšiť palebnú silu tanku, pasívnu a aktívnu ochranu a mobilitu tanku.

Tank T-72 M2 spĺňa základné požiadavky na súčasné moderné tanky v nasledujúcich parametroch:

- efektívna a rovnocenná streľba z hlavného 125 mm kanóna vo dne i v noci, z miesta i za jazdy na stojace i pohyblivé pozemné ciele;
- efektívna a rovnocenná streľba z 30 mm kanóna vo dne i v noci, z miesta i za jazdy na stojace i pohyblivé pozemné ciele a letiace vrtuľníky;
- pravdepodobnosť zásahu cieľa prvým výstrelom;
- rovnocenná možnosť streľby pre veliteľa (aj z 30 mm kanóna);
- účinná aktívna a pasívna ochrana proti súčasným ohrozeniam;
- zvýšená mobilita tanku.

Na základe operačných potrieb blízkej budúcnosti a operačnej interoperability pre spoločné operácie s jednotkami NATO sa ďalšia modernizácia tankovej techniky podľa štandardov NATO nepredpokladá.

Problém nadbytočnej techniky

Udržiavanie a skladovanie nadbytočnej a vyradenej tankovej techniky vyžaduje nemalé finančné náklady. Vzhľadom na neperspektívnosť a technickú i morálnu zaostalosť je potrebné túto techniku dostať i fyzicky z ozbrojených síl. Existujú dve relevantné metódy riešenia, ktoré sú známe a ktoré sa realizujú vo všetkých európskych armádach vlastniacich nadbytočnú tankovú techniku – odpredaj a likvidácia techniky.

Technologický proces likvidácie tankov T-72 je zložitý a likvidácia niektorých kon-

štrukčných skupín a materiálov nie je doriešená. Cena likvidácie jedného tanku T-72 sa v podmienkach SR odhaduje na približne 600- až 800-tisíc Sk, pričom treba predpokladať, že po vstupe SR do EÚ sa môže ešte zvýšiť. Finančné náklady na likvidáciu sa hradia z prostriedkov rezortu MO, resp. zo štátneho rozpočtu. Z tohto hľadiska predstavujú v podmienkach SR pre štátny rozpočet možnú bezprecedentnú stratu, odhadovanú na cca 100 až 150 mil. Sk. Pri aplikácii metódy, ktorou Bundeswehr záujemcom doslovne rozdal vyradenú tankovú techniku ruskej proveniencie, by rezort obrany a štátny rozpočet SR odhadnuté náklady na likvidáciu ušetrili. Z toho vyplýva, že likvidácia vyradenej tankovej techniky je neefektívna, finančne nákladná (stratová) a celkovo jednoznačne nevýhodná. Podobne ju hodnotia vo väčšine tých štátov Európy, ktoré riešia otázky vyradenej a nadbytočnej techniky.

Ďalšou známou metódou riešenia vyradenej tankovej techniky je jej odpredaj. Tento postup sa vo väčšine zainteresovaných štátov preferuje, aj keď mierne diferencované z hľadiska použitej metodiky odpredaja a cenovej politiky. Ako príklad možno uviesť Armádu Českej republiky, ktorá – uvedomujúc si nadmernú ponuku na odpredaj tankov T-72 v okolitých štátoch a vysoké náklady na likvidáciu techniky – s najväčšou pravdepodobnosťou uvažuje o ponuke na odpredaj vyradených tankov v prepočte za cenu železného šrotu. Aj keď skutočná cena vyradenej techniky ešte dosahuje miliónové sumy, rozhodnutie o predajnej cene, za ktorú by sa vyradená technika mohla odpredať, je prezieravé. Okrem určitého zisku ušetrí štát aj náklady na likvidáciu techniky, jej skladovanie, strázenie a pod. do termínu jej likvidácie. V Poľsku sa vyradená technika pred odpredajom podrobuje revízii a potrebnej oprave a až potom sa ponúka na odpredaj za niekoľko tisíc (20 - 45) dolárov. V najbližších rokoch budeme môcť podľa počtu odpredaných vyradených tankov vyhodnotiť, ktorá stratégia bola vhodnejšia.

Pri úvahách o potenciálnych kupcoch vyradených tankov T-72 je potrebné si

uvedomiť, že v armádach takmer 45 štátov sveta sa prevádzkovalo – a vo väčšine z nich ešte prevádzkuje – okolo 22-tisíc tankov typového radu T-54/55, resp. T-59. Pre tieto armády by bol nákup tankov typového radu T-72 (vrátane modernizovaných T-72 M1) kvalitatívne i finančne prístupnejší krokom ako výdavky za potrebnú a požadovanú modernizáciu ich tankov T-54/55 alebo T-59.

Vyradená tanková technika bola v rezorte MO podrobená procesu odhadu ceny na odpredaj. Podľa dostupných údajov sa odhadnutá cena pohybuje rádovo v miliónoch Sk. Ak by sa vyradená technika mala ponúknuť na odpredaj za túto cenu, treba si položiť otázku, kto za ňu vyradené tanky kúpi. Záujemca o nákup techniky má v európskych štátoch dostatočný priestor na zakúpenie rovnako kvalitnej vyradenej techniky za podstatne nižšiu cenu. Môže nastať situácia, že vyradené tanky za vysoké predajné ceny nikto v SR nekúpi a zostanú už len na likvidáciu.

Stanovenie predajnej ceny je v prípade tankovej techniky náročné a neexistujú explicitné postupy na jej objektivizáciu. Napriek tomu je potrebné si uvedomiť, že predajná cena sa má stanoviť na čo najvyššiu hodnotu tak, aby sa tovar odpredal. Až skutočné odpredanie techniky je kritériom správneho odhadu jej ceny. Rezort MO za odhadnuté miliónové ceny tanky T-72 s najväčšou pravdepodobnosťou neodpredá, respektíve potenciálni kupci o ne nebudú mať záujem a bude sa musieť riešiť proces likvidácie so všetkými negatívnymi dôsledkami. V tejto súvislosti by bolo vhodné položiť otázku, komu vlastne prospeje neúmerne vysoká odhadná cena na odpredaj vyradených tankov T-72. Určite neprospeje daňovým poplatníkom v SR, ani rezortu MO. Preto by bolo správne proces odhadu revidovať a vykonať ho objektívne s prihliadnutím na všetky aspekty a s cieľom efektívne fyzicky vyradiť prebytočnú tankovú techniku, ktorej by sa rezort MO mal čo najskôr zbaviť.

Prof. Ing. Gustav ŠAFR, DrSc.
Korešpondent Inštitútu obranných
a strategických štúdií, a. s. Bratislava

Tank Leopard 2A4
Foto Miroslav GYÜRÖSI

Nike Hercules

Hlavným typom raketového protiletadlového systému Spojených štátov amerických a mnohých členských krajín NATO je v súčasnosti známy MIM-104 Patriot v niekoľkých variantoch. Jeho priamym predchodcom v službe bol systém označený MIM-14 Nike Hercules.

Protiletadlový raketový systém MIM-14 Nike Hercules od prelomu 50. a 60. rokov až do polovice 70. rokov minulého storočia bránil pred útokom vzdušného nepriateľa dôležité centrá a niektoré pozície strategických balistických raketových riadených striel v Spojených štátoch amerických a hlavné mestá a centrá viacerých krajín NATO. V niektorých krajinách slúži systém dokonca do dnešných dní. MIM-14 Nike Hercules si dodnes zachoval jednu výnimočnosť – zostal jediným typom amerického protiletadlového raketového systému, ktorý bol vyzbrojený riadenými strelami s atómovou bojovou časťou.

Vznik Herkula

Vznik, vývoj aj zavedenie systému Nike Hercules ovplyvnili v začiatočnom období studenej vojny obavy politického a vojenského vedenia Spojených štátov amerických z toho, že nebude možné zabrániť bombardovaniu krajiny lietadlami Sovietskeho zväzu. Prvý americký raketový protiletadlový systém sa volal MIM-3 Nike Ajax. Systém pôvodne označený krycím menom Nike a číselným indexom XSAM-G-7 začal vznikať od polovice roku 1945. V roku 1951 dostal nové označenie

SAM-A-7 a už v roku 1952 odštartovala prvá sériová riadená strela MIM-3A. Prvý operačný palebný oddiel aktivovali v roku 1954. Pozemné sily, ktoré disponovali novou zbraňou, v tom čase pomenovali riadenú strelu M1. Neskôr sa toto pomenovanie zmenilo na Nike I, na odlíšenie od Nike B (protiletadlový systém neskôr premenovaný na MIM-14 Nike Hercules) a Nike II (protiraketový systém neskôr premenovaný na LIM-49 Nike Zeus). Posledná zmena pomenovania nového systému na Nike Ajax prišla 15. novembra 1956. Prvý stupeň predstavoval raketový motor spájajúci tuhé pohonné hmoty s trojicou stabilizátorov. Druhý (letový) stupeň poháňal kvapalinový raketový motor. Letový stupeň bol vyzbrojený tromi konvenčnými bojovými časťami.

Predstavitelia pozemných síl ešte počas skúšok systému Nike pochopili, že jeho riadené strely nedokážu zastaviť masový letecký útok. Pri teoretickom hľadani možných variantov riešenia špecialisti pozemných síl skúmali možnosť vybaviť riadené strely Nike atómovou bojovou časťou. Technológia zo začiatku 50. rokov neumožnila ani uvažovať o tejto možnosti. Preto zodpovedné miesta už v júli 1953 iniciovali vývoj protiletadlovej rakety strely druhej generácie, ktorá

Prehľadový radar LOPAR

by uniesla atómovú bojovú časť. Program vývoja nového systému pomenovali najprv SAM-A-25 Nike B. Neskôr získal označenie M6 a 15. decembra 1956 svoje konečné pomenovanie Nike Hercules. Vývoj realizovalo to isté zoskupenie spoločností ako v prípade predchodcu. Hlavným kontraktorom bola firma Western Electric, za navádzací systém zodpovedala firma Bell Telephone Laboratories a hlavným subkontraktorom draka riadenej strely bola firma Douglas Aircraft.

V službe

Hlavným plusom nového systému bola úspora financií pri výraznom rozšírení priestoru účinnej pôsobnosti. Úplnou novinkou bola len riadená strela a niektoré komponenty, ale použil sa rovnaký navádzací systém a základná infraštruktúra bola prevzatá z pôvodného systému MIM-3A Nike Ajax. Prvé operačné oddiely s riadenými strelami MIM-14A boli dokonca modifikované staré systémy, ktoré mali po určitý čas vo výzbroji oba typy riadených striel súčasne.

Dodávky nových riadených striel útvarom amerických pozemných síl sa začali v januári 1958. Prvé novovyrobené riadené strely Nike Hercules zaradili do výzbroje 30. júna 1958 v konvertovaných batériách Nike Ajax v oblastiach Chicaga, New Yorku a Philadelphie. Výroba pre americké jednotky dosiahla viac ako 25 500 riadených striel všetkých variantov. Počas celého obdobia studenej vojny americké pozemné sily rozmiestnili celkovo 145 batérií protiletadlových raketových riadených striel MIM-14 Nike Hercules. Z tohto počtu bolo 35 batérií novovybudovaných a 110 batérií bolo konvertovaných z pôvodných stanovišť systémov MIM-3A Nike Ajax. Systémy protivzdušnej obrany MIM-14 Nike Hercules boli na území Spojených štátov rozmiestnené okolo strategicky dôležitých oblastí až do roku 1975. Velenie pozemných síl deaktivovalo ako posledné základne na Aljaške (v roku 1978) a na Floride (1979). Raketový systém Nike Hercules mal vo výzbroji tri základné modifikácie riadených striel: MIM-14A, MIM-14B (najpočetnejší variant) a MIM-14C. Modely B a C sú zlepšenými verziami prvých riadených striel MIM-14A s väčším doletom a lepšími výkonmi.

Konštrukcia

Obrovským plusom raketových riadených striel radu MIM-14 Nike Hercules bolo použitie raketového motora Thiokol

M30 spaľujúceho tuhé pohonné látky v druhom (letovom) stupni. Samozrejme, celá riadená strela je podstatne väčšia a ťažšia než jej predchodkyňa. Rozmery si vynútila požiadavka niesť atómovú bojovú časť a samozrejme nutnosť zväčšiť dolet.

Konštrukcia prvého stupňa Hercules M42 je vyriešená veľmi zaujímavo. Konštruktéri použili zväzok štyroch prvých stupňov M5E1 zo staršej riadenej strely MIM-3A Nike Ajax. Na ich konci sú pripavené štyri rozmerné stabilizátory a v prednej časti, v mieste kde sa pripája letový stupeň, je prechodový dielec. Riadená strela vzlieta skoro kolmo a natáča

ľovacími zariadeniami, jednotlivými kabínami pre aparatúru, operátorov a agregáty, ako aj kabínou na diaľkové ovládanie odpaľovacích zariadení. Podobne ako všetky varianty systému Nike Hercules, aj odľahčený variant disponoval radarovým navádzacím systémom, ktorý zahŕňal radar na sledovanie cieľa, radar na merania diaľky cieľa a radar na sledovanie riadenej strely (zvonku sú prakticky identické).

Protiletadlové raketové riadené strely radu MIM-14 boli vyzbrojené niekoľkými typmi konvenčných aj atómových bojových častí. Konvenčná bojová časť T45 mala hmotnosť 502 kg, z toho výbušnina

Radar na sledovanie riadenej strely MTR

sa do smeru cieľa až po odhodení štartovacieho stupňa.

Pôvodné stacionárne oddiely na území Spojených štátov amerických boli obrovskými objektmi s podzemnými úkrytmi pre riadené strely pripravené na strelbu a s výkonným, ale veľmi drahým prehľadovým radarom HIPAR. Preto tieto radary neboli na všetkých základniach. Vznikol aj zjednodušený variant, ktorý

HBX-6 272,4 kg. Neskôršie varianty konvenčných bojových častí boli označené M17 a M135.

Sekcia atómovej bojovej časti M22, M23 alebo M97 bola integrálnou časťou tela riadenej strely a bola vybavená bojovou hlaviciou W-31 s tritolovým ekvivalentom v rozsahu 2 až 40 kt. Hmotnosť bojovej hlavice W-31 bola 509,8 kg. Riadené strely MIM-14, vyzbrojené atómovou bojovou časťou, neboli poskytnuté iným krajinám, ale vždy ich vlastnil len Spojené štáty. USA dňa 4. novembra 1962 uskutočnili s riadenou strelou MIM-14 v rámci projektu Dominic Tighrope svoj vôbec posledný jadrový výbuch v atmosfére. Riadená strela štartovala z ostrova Johnston a jej bojová časť W-31 vybuchla vo výške 21 km vo vzdialenosti 3 km od miesta štartu.

Nemecko vyradilo svoje systémy MIM-14 Nike Hercules z výzbroje v roku 1990. V súčasnosti poslednými štátmi, ktoré prevádzkujú tento protiletadlový raketový systém, sú Južná Kórea, Taliansko a Turecko. Južná Kórea má vo výzbroji aj špeciálne modifikovaný variant na použitie proti pozemným cieľom.

Text a foto Miroslav GYÜRÖSI

ZÁKLADNÉ CHARAKTERISTIKY

Celková dĺžka	12,141 m
Dĺžka prvého (štartovacieho) stupňa	4,34 m
Dĺžka druhého (letového) stupňa	8,19
Celková štartovacia hmotnosť	4 868,6 kg
Hmotnosť druhého stupňa	2 514,1 kg
Maximálny priemer druhého stupňa	80 cm
Maximálna letová rýchlosť: MIM-14A	M 3,5
MIM-14B/C	M 3,65
Maximálny dosah proti vzdušným cieľom	155 km

rozmiestnili na niektorých pozíciách kontinentálnych Spojených štátov a v Európe. Tento variant sa predával aj zahraničným zákazníkom. Odľahčený systém disponoval prepraviteľným prehľadovým radarom ďalekého dosahu APAR, prehľadovým radarom LOPAR, pozemnými odpa-

MIM-14 Nike Hercules

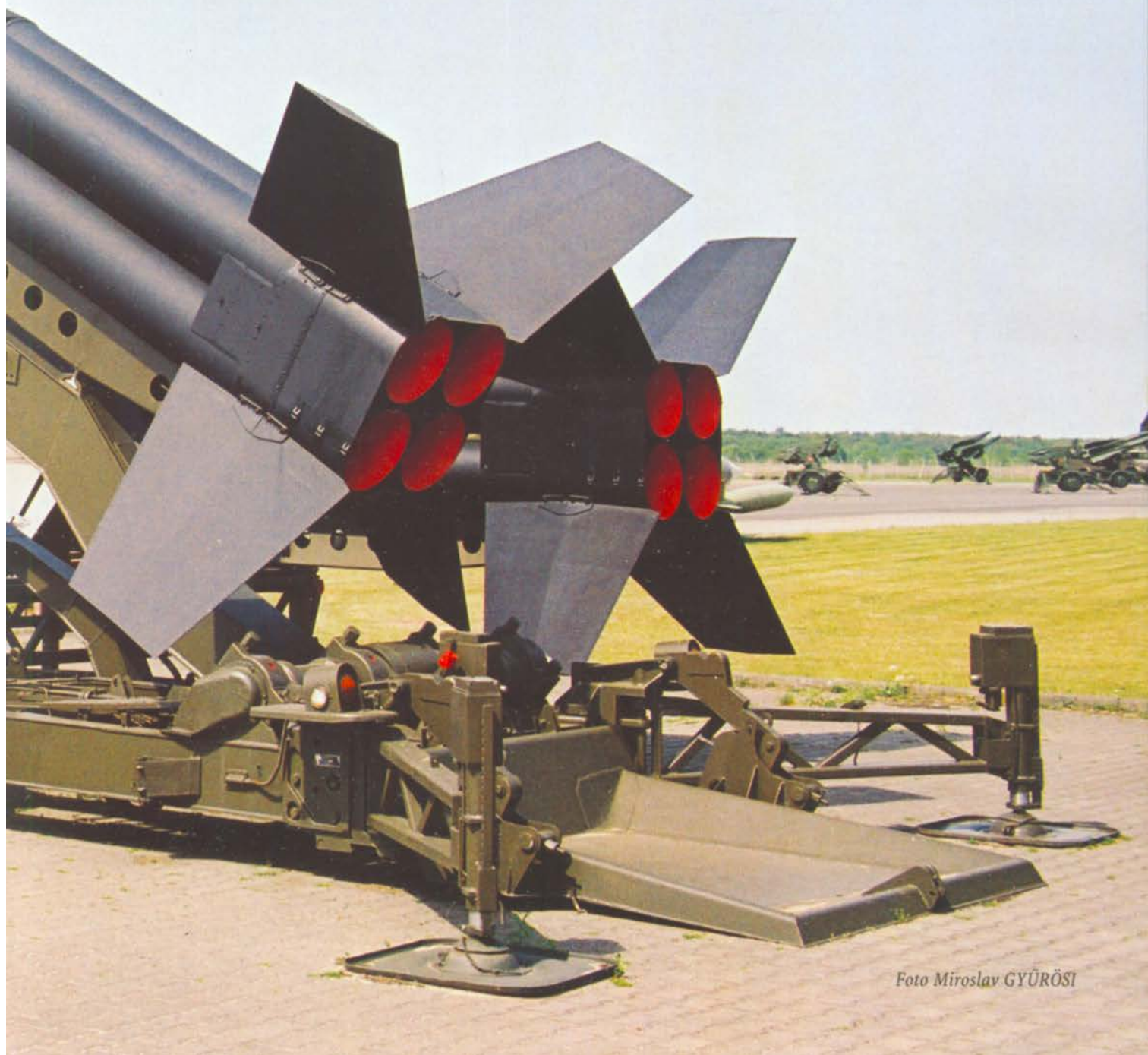

Foto Miroslav GYÜRÖSI

Dreadnought, Seydlitz a tí ďalší

Začiatok 20. storočia bol v znamení preskupovania síl. Tradičným mocnostiam Veľkej Británie a Francúzska začínali čoraz viac konkurovať USA, Japonsko a najmä Nemecko, ktoré sa netajilo záujmom o prerozdelenie kolónií.

Tento vývoj sprevádzalo masívne zbrojenie, osobitne výrazné vo vojnových loďstvách. Za historický míľnik možno považovať 10. február 1906, keď v anglickom Portsmouthe na vodu spustili Dreadnought (Neohrozený), ktorý začal éru nových bitevných lodí. Plavidlo s výtlakom 18 110 t a dĺžkou 160 m nieslo v piatich dvojdelových vežiach 10 diel kalibru 305 mm.

Oceľové zuby „Kráľovnej morí“

K Dreadnoughtu už v roku 1907 pribudli ďalšie obrnené Bellerophon, Temeraire a Superb. Nasledovali St. Vincent, Colingwood (1908), Vanguard, Neptun (1909), Colossus a Hercules (1911). Zatiaľ čo však tieto lode mali tri veže v osi trupu a po jednej na bokoch, takže bočne mohlo naraz strieľať iba 8 diel, všetky veže ďalších, označených ako superdreadnoughty, boli už v osi trupu a niesli 10 ťažších 343 mm diel. Išlo o bitevné triedy Orion (23 000 t), King George V. (23 400 t) a Iron Duke (26 400 t). Vrcholom britského námorného zbrojenia pred 1. svetovou vojnou bolo 5 lodí triedy Queen Elisabeth s výtlakom 31 500 t a 8 delami kalibru 381 mm v štyroch vežiach.

Britský predstih však vyvolal reakciu a bitevné lode porovnateľné s ich dreadnoughtmi či superdreadnoughtmi sa čoskoro objavili aj v iných flotilách. Prvé prišlo Nemecko s loďami triedy Westfalen (1909). Boli 4, mali výtlak 18 900 t a 12 diel kalibru 280 mm v šiestich vežiach. Nasle-

dovali 4 lode triedy Helgoland (1909) s výtlakom 22 800 t a 12 delami kalibru 305 mm a potom 5 lodí triedy Kaiser (1911) s výtlakom 24 700 t a 10 delami kalibru 305 mm. Ich 5 veží už bolo uložených tak, aby všetky delá dokázali strieľať na obe strany.

V USA prvé dreadnoughty Michigan a South Carolina s výtlakom 17 900 t a 8 delami kalibru 305 mm prišli do služby v roku 1910. Rusi začali triedou Gangut (1911). Jej 4 lode mali výtlak 23 400 t a 12 diel kalibru 305 mm v štyroch trojdelových vežiach uložených v osi trupu. Prvé japonské dreadnoughty Settsu a Kawashi (1911) s výtlakom 21 800 t niesli 12 diel kalibru 305 mm v šiestich vežiach, tak ako lode nemeckej triedy Westfalen. Prvými francúzskymi dreadnoughtmi boli 4 lode triedy Paris (1912) s výtlakom 23 500 t a 12 delami kalibru 305 mm.

Silné, ale ťarbavé

Dreadnoughty i superdreadnoughty boli silne vyzbrojené a odolné, ale pomalé. Väčšina zo spomenutých nedosiahla ani rýchlosť 22 uzlov (asi 40 km.h⁻¹), iba lode tried Queen Elisabeth a Gangut mohli krátkodobovo vyvinúť rýchlosť 25 uzlov. Rusko-japonská vojna (1905) však ukázala, že v námornom boji má popri ťažkej výzbroji kľúčový význam práve rýchlosť. To podnietilo vznik lodí, ktoré sa delami mohli merať s bitevnými a prekonal ich rýchlosťou. Išlo o bitevné krížniky. Prvé

boli v roku 1907 opäť britské Invincible, Inflexible a Indomitable s výtlakom 17 600 t, ôsmimi 305 mm delami a rýchlosťou 26,6 uzla. V nemeckej vojnovéj flotile sa prvým stal Von der Tann (1909) s výtlakom 19 400 t, ôsmimi 280 mm delami a rýchlosťou 28,1 uzla, ale za jeden z najlepších bitevných krížnikov tých čias sa považuje Seydlitz.

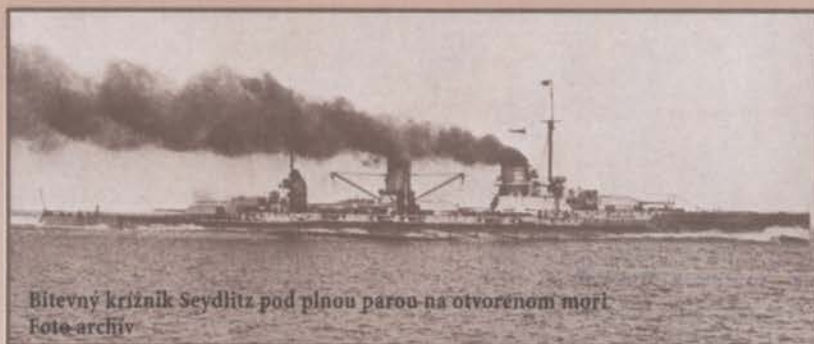
Seydlitz

Bitevný krížnik Seydlitz spustili na vodu v roku 1912 a do služby zaradili o rok neskôr. Pri dĺžke 200 m a maximálnej šírke 28,5 m mal výtlak až 25 000 t, čiže viac ako mnohé vtedajšie bitevné lode, no vďaka štíhlejšiemu trupu a štyrom Parsonsovým turbínam s výkonom 66 019 kW dosahoval rýchlosť 28,1 uzla (takmer 52 km.h⁻¹). Jeho predchodcovia Moltke a Goeben (výtlak 23 000 t) boli síce o niečo rýchlejší (28,4 uzla), ale mali slabší pancier. Ten na bokoch a vežiach Seydlitza dosahoval hrúbku až 279 mm a na palubách 50 mm.

Hlavnou výzbrojou Seydlitza bolo 10 diel kalibru 280 mm v piatich vežiach uložených tak ako na bitevných lodiach triedy Kaiser. Dopĺňalo ich po 12 diel kalibru 150 mm a 88 mm a štyri torpédomety. Posádku lode tvorilo 1 108 námorníkov.

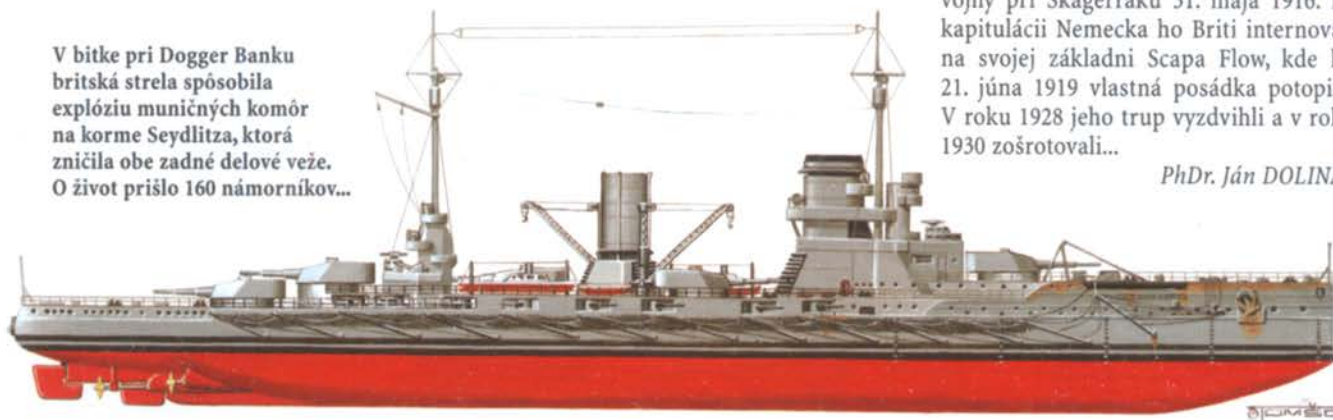
Vďaka dobrému pancieru a rýchlosti Seydlitz „prežil“ ťažké poškodenie v bitke s britskými krížnikmi 24. januára 1915 pri Dogger Banku, kde bol vlajkovou loďou viceadmirála von Hippa. Šťastne vyšiel i z najväčšej námornej bitky 1. svetovej vojny pri Skagerraku 31. mája 1916. Po kapitulácii Nemecka ho Briti internovali na svojej základni Scapa Flow, kde ho 21. júna 1919 vlastná posádka potopila. V roku 1928 jeho trup vyzdvihli a v roku 1930 zošrotovali...

PhDr. Ján DOLINAY

Bitevný krížnik Seydlitz pod plnou parou na otvorenom mori.
Foto: archiv

V bitke pri Dogger Banku britská strela spôsobila explóziu muničných komôr na korme Seydlitza, ktorá zničila obe zadné delové veže. O život prišlo 160 námorníkov...

Smutný osud kuruckého maršala

Esterháziiovský rod má pôvod v dnes už zaniknutej obci Esterház neďaleko Dunajskej Stredy na Žitnom ostrove. Až do 16. storočia Esterháziiovci patrili medzi nižšiu šľachtu. Postupne získali barónsku, grófsku i kniežaciu hodnosť a popri Pálfiivcoch sa stali najvýznamnejším uhorským rodom a oporou panovníckeho dvora až do posledných dní habsburskej monarchie. Členovia esterháziiovského rodu zastávali najvyššie krajiniské úrady i vojenské hodnosti a funkcie.

Aj v rode, ktorý bol prislovený bezmedznou oddanosťou k Habsburgovcom, sa však našla tzv. čierna ovca. Bol ňou Anton Esterházi (narodený 3. februára 1676), ktorý sa roku 1704 pridá ku kurucum. Vtedy 28-ročný gróf, hlavný župan Komárnanskej stolice a kapitán pevnosti Pápa, mal povest' odvážneho vojaka i schopného veliteľa. Svoje rozhodnutie postaviť sa na stranu protihabsburského odboja odôvodnil takto: „Vlasti dlhujem viac než Rakúsku, veď aj košľa mi je bližšia ako kabát.“

V osmanskom zajatí

Anton Esterházi už od mladosti slúžil v cisárskom vojsku, ktoré vtedy bojovalo proti Osmanskej ríši. Roku 1697 bol kapitánom v Koloničovom husárskom pluku. V septembri 1698 pri útoku na Temešvár utrpel vážne zranenie a padol do osmanského zajatia, kde sa obstojne naučil po turecky. Po víťaznej vojne a uzavretí Karlovačského mieru (26. januára 1699) ho prepustili zo zajatia, takže sa vrátil k domovskému pluku a nasledujúci rok ho povýšili na podplukovníka. V rámci tzv. vojny o španielske dedičstvo bojoval v rokoch 1701 – 1702 proti Francúzom v Porýní a nasledujúci rok ho cisár Leopold I. vymenoval za plukovníka a majiteľa husárskoho pluku. Bola to veľká pocta.

Bojové skúsenosti, ale aj aristokratický pôvod boli pre vodcu povstania Františka I. Rákociho dostatočným dôvodom, aby Antona Esterháziho hneď roku 1704 vymenoval za generála. O dva roky neskôr, čiže ako 30-ročný, bol už maršalom a hlavným veliteľom kuruckých vojsk v Zadunajsku, odkiaľ podnikal pustošivé výpady do Rakúska. Ako jeden z hlavných kuruckých vojvodcov bojoval počas stavovského povstania takmer vo všetkých bitkách, ktoré sa odohrávali prevažne na Slo-

vensku. V bitke medzi Trnavou a Hrnčiarovcami, kde sa 26. decembra 1704 zrazilo okolo 22-tisíc kurucov proti 20-tisíc cisárskym, bol veliteľom ľavého krídla. Útok pravého krídla viedol generalissimus Mikuláš Berčeni a stred, kde bola začlenená hlavne pechota, velil sám knieža Rákoci. Hoci povstalci mali spočiatku taktickú iniciatívu, prevaha diel rozhodla o víťazstve cisárskych. V apríli 1705 Esterházi dobyl Smolenice a na čele 7-tisícového vojska tiahol až na Moravu. V lete v bitkách neďaleko Leopoldova pri Dudváhu (5. – 6. augusta 1705) a pri Červenom Kameni a Budmericiach (11. augusta 1705) už úspešný nebol. Bojové neúspechy potom sprevádzali kurucké vojská až do definitívnej porážky povstania. Začiatkom apríla 1711 sa maršal Esterházi pokúšal v okolí Užhorodu sústrediť aspoň zvyšky povstalcov. Azda preto ho Rákoci, ktorý sa spolu s Berčenim zdržiaval v Poľsku, vymenoval za hlavného veliteľa kuruckých vojsk. Bolo to však už len formálne gesto a poverenie, lebo povstalecká armáda bola vtedy už úplne v rozklade.

Spolu s Františkom II. Rákocim či zakrátko po ňom z Uhorska ušli všetci poprední predstavitelia stavovského odboja. Smutný a neľahký osud exulanta prežíval aj A. Esterházi s rodinou – chorľavou manželkou a maloletým synom Valentínom Jozefom (neskorším francúzskym brigádierom). Gróf prišiel doma v Uhorsku o celý majetok a ako vlastizrad-

Na opačnej strane barikády

Jozef Esterházi sa narodil 12. 6. 1682, vyštudoval filozofiu na Trnavskej univerzite (1697) a teológiu v Ríme (1700). Bol titulárnym opátom, no roku 1705 sa vzdal kňazskej kariéry a vstúpil do cisárskej armády. Bojoval proti kuruckým vojskám, ktorým velil jeho starší brat Anton. Po potlačení stavovského odboja zostal slúžiť v cisárskej armáde, vyznamenal sa najmäv protitureckých vojnách, za čo dostal mnohé nové donácie a rozšíril rodový majetok. Roku 1721 sa stal generálmajorom a postupoval po rebríčku až k hodnosti poľného maršala, ktorú získal roku 1741, keď sa stal aj veliteľom Zadunajskej oblasti. Zastával popredné štátne a dvorské funkcie – krajiniský sudca, námestník palatína, hlavný župan Komárnanskej stolice. Na sklonku života býval v Bratislave, kde 10. mája 1748 aj zomrel.

Erb Esterháziivcov výrečne odzrkadľuje vojenské zásluhy rodu. V modrom štíte stojí na zlatej korune zlatý korunovaný grif, v pravickej drží zlatú šablú, v ľavej ruke tri červené ruže

cu ho čakal najvyšší trest. S biedou sa pretľkal v Poľsku, Moldavsku a Bulharsku.

Osudný Tekirdag

Za habsbursko-tureckej vojny (1716 – 1717) na konci jari 1717 vydal niekdajší kurucký maršal Esterházi manifest obyvateľom Uhorska. Sám sa v ňom označil ako „prešporský hlavný župan, sedmohradný veliaci generál a veľkovezír neporaziteľného osmanského sultána“. V manifeste oznamoval, že so 60-tisíc Tatármi vtrhne do Marmarošskej stolice a so 40-tisíc Tatármi do Sedmohradska, pričom vyzýval obyvateľov, aby po boku Rákociho bojovali proti Habsburgovcom. Tatársky vpád i Esterháziho manifest mali však v radoch obyvateľstva presne opačný účinok. V rámci mierových rokovaní viedenských dvor požadoval od Osmanov, aby vydali niekdajších kuruckých vojvodcov vrátane Esterháziho, čo však sultán odmietol.

Roku 1721 sa Anton Esterházi pripojil k dvoru kniežaťa Rákociho v tureckom mestečku Tekirdag. Dlhو tam však nepobudol, lebo 8. augusta 1722 vo veku 45 rokov ho skosila morová epidémia. Je viac než symbolické, že Esterháziho telesné pozostatky spolu s Rákociho pozostatkami roku 1906 preniesli z Turecka do Košíc a uložili v Dóme sv. Alžbety, kde sa nachádzajú dodnes. Osud zariadil, že maršal neopustil knieža ani po smrti. Z tohto hľadiska zaiste paradoxne vyznieva Rákociho výrok, ktorý raz vyslovil na adresu svojho verného, no nie veľmi úspešného maršala: „Nikdy nevedel, čo má robiť, a vždy až do poslednej chvíle čakal len na povel poľnice.“

PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.
Vojenský historický ústav

„Všetci pracovníci rezortu obrany, ktorí majú na stole telefón a počítač, sú našimi zákazníkmi,“ zdôraznil mjr. Roman Kytka, zástupca veliteľa a náčelník Strediska riadenia a prevádzky komunikačných a informačných systémov (StrRaPKIS). Súčasťou strediska, ktoré zabezpečuje niekoľko oblastí prevádzky a riadenia komunikačných a informačných systémov (KIS), je aj novovybudované kontaktné centrum.

Kontaktné centrum v prevádzke

Major Roman Kytka
a operátorka
Jana Košútová
na pracovisku
kontaktného centra

„Momentálne je v rezorte obrany približne 15-tisíc telefónnych a 3-tisíc dátových pripojení. Postupne sa zvyšuje počet tých, ktorí s rozvojom elektronických sietí v rezorte žiadajú zavedenie e-mailových adries, elektronických účtov, narastá počet počítačov zapojených v sieti. Všetky tieto fakty nás viedli k tomu, aby vzniklo kontaktné centrum. Jeho hlavnou úlohou je, jednoducho povedané, zabezpečiť servis pre našich „zákazníkov“. To znamená, že riešime všetky problémy spojené s poruchami na telefonických a počítačových sieťach, poruchy telefónnych prístrojov a počítačov, problémy s programovým vybavením počítačov, zmeny v telefónnych zoznamoch a množstvo ďalších úloh,“ pripomenul mjr. Kytka. Momentálne pracuje v kontaktnom centre desať ľudí.

Operátorské pracoviská

Celý systém bol vybudovaný a testovaný v minulom roku. Od prvého januára 2004 je v prevádzke prvá časť – región Trenčín, do ktorého patria aj okolité posádky. Prvého marca pribudol región Prešov a o mesiac neskôr Zvolen. Prvého júna by mala byť uvedená do prevádzky Bratislava, kde je najviac používateľov. „Chceme, aby prvého októbra tohto roku sme mali pokryté celé Slovensko,“ hovorí major Kytka. K tomuto termínu budú v prevádzke už len štyri operátorské pracoviská riešiace spojovateľské služby.

V prvých troch mesiacoch, keď bolo v prevádzke len trenčianske pracovisko, zaznamenali operátorky kontaktného centra vyše 800 požiadaviek. Kontaktné centrum pracuje od 07.00 do 15.00. Po tomto čase sa poruchy automaticky

zaznamenávajú na záznamové zariadenie. „Pre VIP osoby, medzi ktoré patria najvyšší predstavitelia rezortu obrany a dozorný na jednotlivých stupňoch velenia, rieši problémy spojené s poruchami na telefónnych a počítačových sieťach tzv. supervízor, ktorý zároveň zabezpečuje dozor riadenia komunikačných a informačných systémov. V pohotovosti sú aj pracovné skupiny v regionálnych strediskách,“ uviedol zástupca veliteľa.

Nárast technológií

Nezabudol zdôrazniť, že v prípade porúch na dôležitých uzloch siete nastupujú na ich odstránenie všetci dostupní špecialisti, vrátane servisných organizácií. „VIP osoby majú 24-hodinový servis. Na odstránenie porúch pre ostatných používateľov sme si zatiaľ stanovili obdobie siedmich dní. Z našich štatistík vyplýva, že v priemere stihneme odstrániť problém do štyroch dní. Dnes máme na celom Slovensku 400 ľudí zabezpečujúcich servis. Od 1. októbra 2004 ich bude len 300. Myslíme si, že je to málo. Počty počítačov sa budú zvyšovať, rozširovať sa bude i nárast technológií. Bude okolo nich viac práce ako okolo telefónov. Tak tiež nesmieme zabudnúť, že servisní technici sú určení aj na odstraňovanie porúch na retranslačných staniciach,“ nezabudol zdôrazniť mjr. R. Kytka.

Ďalšia zmena, ktorá sa dotkne všetkých používateľov počítačových sietí, je zmena elektronickej pošty z army.sk na mil.sk a taktiež sa pripravuje zavedenie elektronickeho podpisu. „Túto úlohu riešime v rámci celoslovenského projektu. Z technického hľadiska to nie je problém, dôležitejšie sú legislatívne záležitosti. Už

v tomto roku budeme robiť prvé dôležité kroky. Predpokladáme, že do konca roku 2006 by mal byť tento problém vyriešený. Samozrejme, najskôr sa bude tento projekt realizovať na stupni ministerstva obrany a generálneho štábu, uviedol na záver major Roman Kytka.

Milan ČIPKA
Foto Peter DOVINA

Život spojený s počítačmi

Neuveriteľných 28 rokov pracuje s počítačmi v rezorte obrany operátorka trenčianskeho kontaktného centra Jana Košútová. „Po skončení strednej školy som nastúpila do vtedajšieho výpočtového strediska. Začínali sme na počítačoch typu EC 1033. V porovnaní s dnešnou technikou to bol počítačový praviek,“ zaspomínala pani Jana. Každá operátorka centra by mala mať pomerne široké vedomosti z oblasti počítačov, telefónnych a dátových sietí. „Pred nástupom do kontaktného centra som pracovala ako prevádzková programátorka, takže tu využijem všetky svoje doterajšie skúsenosti,“ pousmiala sa. Najčastejšie otázky, s ktorými sa operátorky stretávajú, sa týkajú zavedenia nových e-mailových adries, drobných problémov s počítačmi, programového vybavenia, počítačových vírusov. „Niekdedy si nás mýlia so spojovateľkami, ale postupne sa informovanosť ľudí zlepšuje a takéto požiadavky ubúdajú. Objavujú sa však stále nové, odborné, ktoré pomáhame ľuďom riešiť,“ dodala na záver operátorka pani Jana Košútová.

Kontaktné centrum je určené len pre používateľov telefónnych a dátových sietí v rezorte obrany. Poruchy na týchto sieťach, informácie o nich, poruchy počítačov a programového vybavenia treba nahlásiť na telefónnom čísle 40 1111, pomocou siete intranet – <http://kc.army.sk>, telefónny zoznam používateľov je na intranetovej adrese: <http://telefon.army.sk>.

Predvstupový šturm spojárov

Hádam v žiadnom druhu našich ozbrojených síl nenastali v uplynulých rokoch, ktoré boli charakteristické postupným približovaním sa k aliancii, také významné zmeny ako u spojárov. Svojím spôsobom je to aj pochopiteľné, veď práve kompatibilita spojovacích prostriedkov a sietí je základom spolupráce medzi modernými armádami.

Kapitán Albert Vajányi (vľavo) s nádporučikom Borisom Zemekom spoločne riešia problémy bezpečnosti sietí

Spojovacie veliteľstvo v Novom Meste nad Váhom a jeho podriadené útvary zabezpečujú nepretržitú prevádzku rezortných komunikačných a informačných systémov v prospech podpory velenia a riadenia od strategickej úrovne po taktickú.

Ušetrili ľudí i peniaze

„Našu činnosť a prevádzkovanie systému moderných digitálnych telefónnych ústrední, rádioreléovej transportnej siete, vlastného transportného systému a dátovej komunikácie dennodenne využívajú príslušníci celého rezortu obrany, vrátane pripravených a vyčlenených jednotiek pre NATO, ako aj našich vojakov v misiách NATO a OSN nielen v Európe, ale aj v Ázii a v Afrike,“ poznamenal veliteľ spojovacieho veliteľstva plukovník Ján Mika. Dodal, že všetky novovybudované a prevádzkované systémy sú plne kompatibilné so systémami využívanými v členských krajinách aliancie.

V posledných rokoch bola jednou z hlavných úloh spojárov modernizácia stacionárnych komunikačných a informačných systémov. Na báze Alcatel 4300 a 4400L bola vybudovaná digitálna linková sieť. Jej nasadenie okrem iného prinieslo na rozdiel od starého analógového systému, ktorý muselo obsluhovať väčšie množstvo pracovníkov (v porovnaní s rokom 2001 sa v tejto oblasti ušetrilo 10 percent pracovníkov), aj ďalšie úspory. Ozbrojené sily si už nemusia prenajímať od telekomunikácií množstvo okruhov. Ušetrili na platbách a využívajú vlastný digitálny systém.

Starý analógový komunikačný systém nadmerne zťažoval hlavne operátorky v jednotlivých telefónnych ústredniach. Digitálny systém umožňuje účastníkovi priamo voliť číslo v celom rezorte bez toho, aby musel volať operátorku. Aj v tejto oblasti ale spojárov čaká po našom vstupe do NATO veľa úloh. Podľa plukovníka Miku bude potrebné ďalej zvyšovať

kapacitu siete, riešiť otázky jej bezpečnosti, aby mohla bezpečne prenášať utajené informácie.

Bezpečné siete

Touto úlohou sa zaoberá v trencianskom stredisku podpory informačnej bezpečnosti kapitán Albert Vajányi so svojimi spolupracovníkmi.

„Neviem, ako dlho sa mi podarí udržať šikovných mladých kolegov. Pred časom mali aspoň možnosť získať byt. Azda by pomohol nejaký stabilizačný príspevok pre týchto odborne zdatných a jazykovo veľmi dobre pripravených odborníkov. Veď firmy im nezriedka ponúkajú dvoj- až štvornásobok toho, čo zarobia u nás,“ s neskryvanými obavami v hlase vyhlásil kapitán Vajányi.

Na pracovisku pracujú s obdobnými technológiami ako v armádach aliancie. Čo sa týka budovania informačných systémov, v našich ozbrojených silách sa

podľa neho zavádzajú celoplošne, nie postupne, ako je to v armádach NATO, čo nás v tejto oblasti zaraďuje k špičke. Na pracovisku v súčasnosti okrem iného pracujú na pilotnom projekte elektronického podpisu a identity pre ozbrojené sily.

Ak všetko pôjde dobre, mal by uzrieť svetlo sveta už koncom roku. Jeho víziou je postupne dosiahnuť dodanie všetkých potrebných údajov vojakovi v poľných bojových podmienkach priamo do jeho prilby. Tak, ako to v tomto období skúšajú špičkové armády sveta.

Spojárka z Kysúc

Monika z kysuckej Nesluše absolvovala v Trenčíne strednú odevnú školu, odbor počítače. Sestru má síce profesionálnu vojačku, ale ani vo sne ju nenapadlo, že sa vydá v jej šľapajách. Dlhodobejšia perspektíva aj slušné finančné ohodnotenie ju napokon presvedčili. Začiatkom minulého roka nastúpila do Martina, kde absolvovala základný výcvik. Po jeho ukončení pracovala v ružomerskom spojovacom útvere, až sa napokon dostala naspäť do mesta svojho stredoškolského štúdia. Desiatnička Monika Jantošíková zatiaľ svoje rozhodnutie neľutuje. „Dostala som možnosť pracovať s najnovšími technológiami a v dobrom pracovnom kolektíve. Chcem sa ešte viac zdokonaľiť vo svojej odbornosti, k nemčine pridať znalosti angličtiny, aby som mohla o dva roky požiadať o predĺženie kontraktu,“ prezrádza desiatnička, ktorá v súčasnosti pripravuje webové stránky.

Stranu pripravil Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Štátny tajomník MO SR Martin Fedor dekoruje slobodníka Martina Matofaka, ktorý uspel v internetovom hlasovaní

Hovorí sa, že treba byť v pravý čas na tom správnom mieste a vtedy sa určite niečo neobyčajné stane. Ale položme si ruku na srdce a spýtajme sa: Naozaj to stačí? Netreba mať v takom okamihu aj odvahu urobiť niečo navyše? To, do čoho sa napríklad mne, tebe, nám z rôznych príčin nechce. Považujeme to v danej chvíli za nebezpečné, alebo dokonca niekedy za zbytočné.

Lenže, keby tak urobil pred rokmi v Senici plukovník vo výslužbe Ctibor Vlk so svojou manželkou a nezobrali si z detského domova dve deti, neosvojili si ich a nevychovali, keby sa i dnes nepostarali o vnučku Simonku, ktorá trpí chromozómovou aberáciou, ako by sa dnes vyvíjal ich osud?

Keby sa slobodník Martin Matofak z prešovského zabezpečovacieho útvaru nevrhol do ľadovej vody rybníka pri Harichovciach a riskujúc svoj vlastný život nevytiahol z neho Rastislava Komara, bolo pri štedrovečernom stole v jednej rodine pusto a smutno.

Náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský s veliteľmi troch ocenených kolektívov – zprava mjr. Peter Križ, pplk. Ján Durmis, pplk. Ondřej Novosad. Celkom vľavo výkonný riaditeľ bardejovskej spoločnosti Obuv-Špeciál Miroslav Matys a redaktor Bernard Roštecký

Urobiť niečo navyše

Desiatnik Pavol Falát z topolčianskeho útvaru si mohol počas hliadkovania v bratislavských uliciach, kde bol spoločne so svojimi kolegami pred rokom na výpomoci policajnému zboru, povedať, že je to zbytočný risk zasiahnuť proti ozbrojenému útočníkovi, ktorý na ďalšieho muža vystrieľal celý zásobník. Mohol v pokoji a závetrí vyčkať, kým si ho vymení za nový a svoju obeť dorazí...

Major v zálohe Mikuláš Kaplavka z Nového Mesta nad Váhom sa mohol počas dovolenky na Jadrane venovať ďalej potápaniu a nemusel sa vystaviť nebezpečenstvu pri zachraňovaní topiaceho sa človeka. Veď je mnoho prípadov, keď topiaci stiahol pod vodu aj svojho záchrancu. Mohol, ale dve malé bosnianke deti by prišli o otca a mladá žena o svojho manžela.

Práporčík Ján Tvaroška z vajnorského útvaru vojenskej polície nemusel ísť odovzdávať až 102-krát najcennejšiu tekutinu, ktorá zrejme uľahčila mnoho operačných zákrokov a možno zachránila aj nejedného ľudský život.

Predseda Klubu vojenských dôchodcov z Košíc plukovník vo výslužbe Mikuláš Ješka si taktiež mohol v pokoji vychutnávať dôchodok a nie organizovať akcie a viesť najagilnejší klub.

Študent 4. ročníka Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši čatár Peter Mrázik si mohol veselo užívať študentský život so

všetkými jeho príjemnejšími stránkami. Miesto toho poznal len učebne a posilňovňu a aj vďaka sponzoringu vlastných rodičov získal na majstrovstvách Európy juniorov v kulturistike zlatú medailu.

Rotmajster Ľudovít Kántor z nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády vo chvíľach osobného voľna dal dohromady svojich kolegov, nacvičili prvky sebaobrany a boja zblízka a vystupovali s týmto programom po celom Slovensku na podujatiach Slovenského rozhlasu: Poďte s nami NA TO.

A čo kolektívy?

Aj po vyše desaťročí je územie Bosny a Hercegoviny posiate množstvom nevybuchnutých mín a munícií. Práve v takýchto podmienkach plnili svoje úlohy príslušníci prešovskej leteckej základne v misii SFOR. Absolvovali 848 letov, nalietali 403 hodín, prepravili 1 500 osôb a vyše 100 ton materiálu.

Príslušníci ženijnjej jednotky vzdušných síl zasa v náročných klimatických podmienkach ďalekého Afganistanu zanechali od augusta 2002 na leteckej základni Bagram svoju vizitku v podobe opravených vzletových a pristávacích dráh, stojísk a ďalších priestorov najväčšej leteckej základne v krajine.

Kolektív ženijnjej jednotky v operácii Iracká sloboda pod velením podplukovníka Ondreja Novosada plnil úlohy v ťažkých klimatických podmienkach a v bez-

Autor ankety Miroslav Minár spovedá ministra obrany Juraja Lišku a riaditeľa Slovenského rozhlasu Jaroslava Rezníka

prostredkom ohrození života. Jeho príslušníci odmiňovali rozsiahle priestory územia v rámci pôsobnosti mnohonárodnej divízie a získali si svojou prácou rešpekt u svojich nadriadených.

Vítazom ankety sa nakoniec stal desiatnik Pavol Falát, ktorý prevzal ocenenie z rúk ministra obrany Juraja Lišku. Druhé miesto patrí slobodníkovi Martinovi Matofakovi, ktorý zasa získal najviac hlasov spomedzi účastníkov internetového hlasovania. Tretí bol plukovník v. v. Ctibor Vlk. Medzi kolektívmi získali ocenenie ženisti z Iraku, druhé miesto obsadili naši ženisti pôsobiaci v Afgani-

stane a tretie miesto patrí príslušníkom vrtuľníkovej jednotky SFOR. Zvláštne ocenenie získal držiteľ Zlatej Jánskej plakety práporčík Ján Tvaroška.

Minister obrany SR Juraj Liška, štátny tajomník Ivan Fedor, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Milan Cerovský, vedúci Služobného úradu MO SR Oliver Paradeiser a ďalší zástupcovia rezortu obrany ocenili 25. marca v Slovenskom rozhlasu práve to, že kandidáti ankety Vojenský čin roka 2003 boli nielen v správny čas na správnom mieste, ale najmä mali odvahu urobiť v danom okamihu niečo navyše.

Na práp. Jána Tvarošku (v strede) je hrdý aj jeho otec, generálmajor vo výslužbe (vpravo). Z ocenenia sa teší aj vedúci Služobného úradu MO SR Oliver Paradeiser

Kino pre ženistov

„Pred ženistami, ktorí sa v operácii Iracká sloboda podujali na neľahkú úlohu, sa hlboko klaniam. Som presvedčený, že ocenenie pre najlepší kolektív je v správnych rukách, hoci uznanie si zaslúžia všetci - aj tí z Afganistanu či Bosny. Domáce kino, ktoré im venujeme, je iba našim skromným poďakovaním,“ vzdal hold najlepším Miroslav Matys, výkonný riaditeľ bardejovskej spoločnosti Obuv-Speciál.

„Som veľmi vďačný armádnemu vysielaniu Slovenského rozhlasu, ktorý mi umožnil v mene našej spoločnosti pozdraviť našich mierotvorcov v Iraku. Zakaždým som im zaželel, aby vydržali, pretože určite to neboli ľahké chvíle, a aby sa šťastne vrátili k svojim rodinám,“ konštatuje M. Matys.

Dnes už bývalého veliteľa prvej našej jednotky v Iraku - pplk. Ondreja Novosada - dar od bardejovských „obuvníkov“ potešil, no prvenstvo v ankete prijal bez prekvapenia: „Klamal by som, keby som tvrdil, že ma laureátske ocenenie zaskočilo. Táto istota pramenila z toho, že sám najlepšie viem, aké náročné úlohy sme plnili, aké nástrahy sme museli v začiatkoch prekonávať a zároveň svojou prácou presvedčiť nielen miestnych obyvateľov, ale aj velenie armády, že sme tu užitoční a potrební. Ocenenie si vážim, lebo všetci si plnia vzorne svoje úlohy, no vždy je príjemné, ak pocítia, že im niekto na Slovensku v náročnom poslaní drží palce. Už fakt, že sme boli nominovaní, svedčí o tom, že sme to nerobili zle. A je to fajn.“

Domáce kino teda poputuje k slovenským ženistom do Iraku. Pplk. Novosad pri preberaní ceny na pódiu ani na chvíľu nezaváhal: „Nemal som čas nad tým dlho premýšľať, bolo to spontánne rozhodnutie. Je to kolektívny čin, preto cena patrí jednotke v Iraku. Bojová pohotovosť si vyžaduje stopercentné nasadenie, no verím, že si tam nájdú čas na to, aby kino nebolo iba dekoráciou. Po splnení misie, keď sa všetci vrátia domov, rozhodneme, v ktorom útvare bude mať svoje miesto.“

Strach má každý

Keď pred siedmimi rokmi vymyslel vtedy ešte plukovník Miroslav Minár, spoločne so svojim kolegom zo Slovenského rozhlasu podplukovníkom Bernardom Rošteckým anketu Vojenský čin roka, mnohí pochybovali jej nepredpovedali dlhý život. Chválabože, mylili sa. Vďaka tejto ankete sa široká verejnosť dozvedela aj o dovtedy nevelmi známej stránke vojenského života. Ani tento ročník nebol výnimkou.

Dvaďsaťosemročný rodák z Martina, desiatnik Pavol Falát z topoľčianskej ľahkej brigády, je vojenským profesionálom už sedem rokov. Za tie roky zažil pekné i horšie chvíle. Do konca života mu zostane v pamäti najmä jeden marcový deň minulého roka. Pavol vtedy spolu so svojimi kolegami pomáhal policajnému zboru v Bratislave pri zabezpečovaní poriadku a bezpečnosti v súvislosti s hrozbou teroristických útokov po spojeneckom útoku v Iraku. Pri obhliadke okolia železničnej stanice vyšlo z reštaurácie päť mužov. Dvaja začali do seba strkať. Jeden z podnapitých mužov vytiahol pištoľ a strieľal do protivníka. Vyprázdnil celý zásobník. Práve vtedy prišla Pavlova chvíľa. Dovtedy sa kryl za autom. „V momente mi preblesklo v hlave mnoho vecí. Vedel som, že keď sa mu podarí dať do zbrane nový zásobník, s postreleným bude koniec. Mal som chvíľu čas. Vyskočil som a podarilo sa mi chlapa odzbrojiť,“ skromne poznamenal Pavol. Neskôr sa priznal, že mal strach: „V tom okamihu som však na strach nemyslel, inak by som zaváhal. Až s odstupom času som si domyslel, čo všetko sa mohlo stať, keby som dobehol k chlapovi a on stihol nabiť zbraň.“ Minister obrany Juraj Liška na margo činu desiatnika Pavla Falátu, keď mu odovzdával ocenenie, povedal: „Myslím si, že toto ocenenie je v správnych rukách.“

Dvojstranu pripravili Jozef ŽIAK a Jozef MICHNICA
Foto Jozef MICHNICA

Bezpečnostná a obranná politika Nemecka (1)

Z hľadiska niektorých dôležitých aspektov bezpečnostnej politiky je Nemecko v odlišnej situácii ako Francúzsko alebo Spojené kráľovstvo. Túto odlišnosť spôsobuje predovšetkým geografická poloha a geopolitické postavenie Nemecka, odlišný historický vývoj a skúsenosti, ako aj absencia niektorých dôležitých atribútov veľmocenského štátu, ako sú nukleárne zbrane alebo stále členstvo v Bezpečnostnej rade OSN.

Ozbrojené sily západného Nemecka boli počas studenej vojny založené a budované ako typické „aliančné“ ozbrojené sily (samozrejme, aj v dôsledku historických skúseností). Znamenalo to, že západonemecké ozbrojené sily boli jediné v NATO, ktoré boli úplne integrované do štruktúr aliancie. De facto všetky relevantné zdroje SRN slúžili exkluzívne na zabezpečenie východných hraníc štátu. To spôsobilo, že neostal takmer žiadny priestor na iný typ aktivít alebo misií, ako napríklad operácie mimo Európy (samozrejme, na tomto mieste treba brať do úvahy aj historické a geopolitické faktory). V bezpečnostnom prostredí, ktoré bolo výrazne determinované strategickými realiami studenej vojny, výzbroj, výcvik a koncepcia nasadenia západonemeckých ozbrojených síl sa koncentrovali na sovietskú hrozbu a boli pripravované na širokospektrálnu, manévrovaciu vojnu v strednej Európe s ťažkými obrbnými a mechanizovanými jednotkami.

Nejednoznačná vízia

Koniec studenej vojny mal dominantný vplyv aj na bezpečnosť Nemecka. Po zjednotení vznikol demograficky a hospodársky najsilnejší štát v centre Európy a po rozpade Sovietskeho zväzu zmizla najdôležitejšia a najväčšia hrozba pre nemeckú bezpečnosť. Novú strategickú situáciu veľmi presne charakterizovala analýza generála Klausa Neumanna:

- prvýkrát v histórii je Nemecko obklopené len priateľmi a spojencami,
- Nemecko už nie je „štátom na frontovej línii“,
- Nemecko sa ocitlo mimo strategického okruhu akejkolvek nepriateľskej mocnosti, ktorá by bola schopná realizovať strategickú ofenzívu alebo obsadiť nemecké územie.

V tejto situácii sa začali definovať aj nové ciele nemeckej bezpečnostnej politi-

ky – čo však prinieslo aj vážny problém. „Sebadefinícia“ každého štátu má výrazný vplyv na jeho bezpečnostnú politiku, a Nemecko sa aj v tejto oblasti odlišuje od svojich najdôležitejších európskych spojencov - Spojeného kráľovstva a Francúzska. Briti a Francúzi majú pomerne konštantné a ucelené predstavy a vízie o svojich „miestach“ vo svete, o svojich úlohách v medzinárodných vzťahoch, a preto majú definované aj svoje jasné ciele v bezpečnostnej politike. Nemecko však nemá definitívnu a jednoznačnú víziu a ani odpovede na najdôležitejšie otázky o svojej úlohe v medzinárodných vzťahoch a v globálnom bezpečnostnom prostredí. V tomto procese má Nemecko viacero opcí. Medzi najmenej pravdepodobné patrí bezpečnostno-politická paradigma založená na „veľmocenstve“ (v starom zmysle slova), ďalej koncepcia, tzv. „Super-Švajčiarska“, ktorá by viedla k transformácii Nemecka na „neutrálny“ štát. (Existujú vážne pochybnosti o relevantnosti tohto pojmu v súčasných podmienkach bezpečnosti v Európe. Namísto toho by bolo správnejšie pre prípad napr. Švédska, Švajčiarska alebo Rakúska používať pojem „mimo-aliančný štát“, ktorý by oveľa viac reflektoval na realitu v Európe po studenej vojne. Navyše po vstupe Rakúska, Švédska a Fínska do Európskej únie a s postupne sa rozvíjajúcou európskou bezpečnostnou a obrannou politikou je diskutabilná aj neutralita týchto štátov.) Z týchto dvoch prezentovaných možností ani jedna nekorešponduje s národnými záujmami Nemecka. Pre krajinu, ktorá sa nachádza v srdci Európy, je nepredstaviteľná „neutralita“, a tým aj rezignovanie neaktívne ovplyvňovanie bezpečnostného prostredia, tak isto ako „veľmocenská“ opcia, ktorá by hrozila rozvrátením súčasných spojeneckých vzťahov Nemecka a zánikom základných inštitúcií nemeckej bezpečnosti, NATO a EÚ. Sú však oveľa realnejšie a z hľadiska

nemeckých národných záujmov pozitívnejšie možnosti: po prvé, „proeurópska“, ktorá počítá s Francúzskom ako s hlavným partnerom a z hľadiska európskej bezpečnosti považuje za najdôležitejšiu organizáciu Európsku úniu; po druhé, „proatlantická“, ktorá vo sfére bezpečnostnej politiky považuje za prioritné vzťahy so Spojenými štátmi a v garantovaní európskej bezpečnosti za základ Severoatlantickú alianciu. V uplynulých desaťročiach sa nemecká zahraničná a bezpečnostná politika snažila udržať rovnováhu medzi týmito variantmi, ale keď sa dostala do pozície, že sa musela rozhodnúť medzi nimi, vždy mali prioritu vzťahy so Spojenými štátmi. Pozícia Spojených štátov ako hlavného partnera Nemecka v bezpečnostnej politike bola výsledkom širokého konsenzu medzi nemeckou politickou elitou. Tento stav sa však postupne začal meniť, dôsledkom strategického (?) rozhodnutia vlády kancelára Schrödera, keď sa „proatlantická“ politika zmenila v oveľa väčšej miere na „proeurópsku“. Je však otázne, či boli tieto zmeny dôsledkom konkrétneho strategického rozhodnutia alebo len politiky „ad hoc“ – keďže vplyv vnútropolitických faktorov na zahraničnú a bezpečnostnú politiku Nemecka bol evidentný (v tejto súvislosti pozri niektoré veľmi kritické vyjadrenia nemeckej opozície).

Európsky charakter

Napriek určitým faktorom neistoty je možné definovať vážne zmeny aj v nemeckej bezpečnostnej politike a v poslaní nemeckých ozbrojených síl. Najdôležitejšie zmeny identifikuje aj najnovší koncepčný dokument nemeckej bezpečnostnej politiky - „Defence Policy

Foto NATO

Guidelines“ publikovaný Ministerstvom obrany Nemecka 21. mája 2003, ktorý zároveň charakterizuje aj záujmy Nemecka, ako aj možný smer vývoja v tejto sfére. V tomto dokumente sú analyzované tieto najdôležitejšie faktory:

1. radikálne zmenené bezpečnostné prostredie: nová bezpečnostná politika, bezpečnostné riziká a možnosti vyžadujú aj nové kapacity;

2. ciele, úlohy a spôsobilosti nemeckých ozbrojených síl: musia byť orientované na reálne bezpečnostné prostredie a na bezpečnostné záväzky Nemecka ako spojenca v NATO a EÚ;

3. „repriorizácia“ úloh Bundeswehru so súvisiacimi konceptuálnymi a štruktúrnymi konzekvenciami;

4. obrana sa v súčasnosti chápe v širších súvislostiach – už nielen ako tradičné obranné operácie na hraniciach štátu proti konvenčným armádam, ale obsahuje aj prevenciu konfliktov a kríz, spoločný krízový manažment, ale aj rekonštrukciu po vyriešení kríz. S tým súvisí aj to, že obranu nemožno charakterizovať alebo obmedziť prísnymi geografickými hranicami, keďže je potrebné reagovať na bezpečnostné výzvy, ktoré, kdekoľvek sa nachádzajú, ohrozujú bezpečnosť;

5. zahraničná a bezpečnostná politika musí pôsobiť v smere prevencie a zadržovania kríz a konfliktov.

Podľa dokumentu, napriek veľkým politickým zmenám v uplynulých rokoch, v bezpečnostnom prostredí Nemecka neabsentujú vojenské a nevojenské riziká. Udalosť 11. septembra 2001 poukázala na skutočnosť, že asymetrické hrozby sa môžu objaviť kdekoľvek vo svete

a môžu byť namierené proti komukoľvek. Náboženský extrémizmus a fanatizmus v kombinácii s globálnym terorizmom, vývoj zbraní hromadného ničenia v kombinácii so zbraňovými systémami dlhého dosahu, znamenajú hrozbu pre európske štáty. Proliferačia zbraní hromadného ničenia môže byť obmedzená len s účinnou proti-proliferačnou politikou a reguláciami zo strany medzinárodnej komunity. Ako inštrumenty týchto politík sú charakterizované zmluvy obmedzujúce rozšírenie zbraní hromadného ničenia a kontrola exportu – v tomto bode je možné identifikovať vážne rozdiely medzi nemeckou a americkou percepciou tohto fenoménu, vzhľadom na diametrálne odlišný sortiment inštrumentov, ktoré Američania považujú za úspešné pri riešení týchto problémov. Európy sa priamo dotýkajú krízy na svojich južných a juhovýchodných perifériách, pričom nevyriešené politické, etnické, náboženské, ekonomické a sociálne konflikty, kombinované s medzinárodným terorizmom, organizovaným zločinom a migračnými vlnami, majú veľký vplyv na bezpečnosť Nemecka a Európy. Ďalšia integrácia Európskej únie vo sfére bezpečnostnej politiky a vytváranie európskych spôsobilostí pre relevantné vojenské akcie sú základnými elementmi na zabezpečenie bezpečnosti a stability v Európe. Európska únia musí zvýšiť svoje možnosti na koncentrovanú vojenskú akciu pre operácie zamerané na prevenciu a krízový manažment, vrátane operácií za hranicami Európy. Na dosiahnutie základných cieľov nemeckej bezpečnostnej politiky sú nevyhnutné existujúce multilaterálne

bezpečnostné inštitúcie, ako OSN, OBSE, NATO a Európska únia. Táto deklarácia je mimoriadne dôležitá, keďže odzrkadľuje fakt, že Nemecko aj pri ochrane svojej bezpečnosti uvažuje výlučne len v multilaterálnych rámcoch. Je dôležité aj vyhlásenie, že bezpečnosť v súčasnosti nie je možné garantovať primárne alebo výlučne len vojenskými metódami a prostriedkami. Tieto faktory dávajú nemeckej bezpečnostnej politike a strategickej kultúre typický „európsky“ charakter, v zmysle interpretácie Roberta Kagana. Do tejto kategórie patrí aj konštatovanie, že v súčasných podmienkach neexistuje žiadny štát, ktorý by bol sám schopný garantovať mier, bezpečnosť a prosperitu, čo je vážna výzva americkému unilateralizmu, a reflektuje na požiadavku multilateralizmu v systéme medzinárodných vzťahov.

Imidž spoľahlivého partnera

Z týchto faktorov vyplývajú pre nemeckú bezpečnosť a obrannú politiku tri konzekvencie:

- transatlantické partnerstvo zostáva naďalej základným kameňom nemeckej bezpečnosti, bez Spojených štátov nie je možné zabezpečiť bezpečnosť Európy;
- európska stabilita sa posilní vybudovaním efektívnej bezpečnostnej a obrannej politiky Európskej únie; Európa musí disponovať prostriedkami a spôsobilosťami, aby bola schopná realizovať všetky potrebné operácie v prípade, že NATO ako celok sa nebude angažovať;
- Nemecko aktívne participuje na aktivitách OSN a OBSE, aby posilnilo svoju bezpečnosť, ekonomickú prosperitu a sociálny rozvoj, tiež ľudské práva a medzinárodné právo.

Obrannú politiku Nemecka determinujú tri faktory:

1. Integrácia nemeckých ozbrojených síl do multinacionálnych štruktúr v rámci zahraničnej politiky, ktorá sa zameriava na európsku integráciu, transatlantické partnerstvo a globálnu zodpovednosť – treba dodať, že Nemecko participuje v misiách vždy len ako člen medzinárodných koalícií. Medzi nemeckou elitou naďalej panuje konsenzus o tom, že z hľadiska jeho dlhodobých záujmov je mimoriadne dôležité zachovať si „imidž“ spoľahlivého partnera. Podľa toho Nemecko slúži najlepšie svojim záujmom, keď aj naďalej zachová úzku kooperáciu so svojimi partnermi a vysokú mieru integrácie s nimi.

(Pokračovanie v nasledujúcom čísle)
PhDr. Róbert ONDREJCSÁK, riaditeľ
Inštitútu obrany a bezpečnosti MO SR

Psychológ Generálneho štábu OS SR
mjr. PhDr. Pavol Šmýkala:

Odolnosť, súdržnosť, samostatnosť...

• Aká je v súčasnosti štruktúra a personálna obsadenosť psychologické služby Ozbrojených síl SR?

Psychologická služba OS SR v súčasnosti pozostáva zo štyroch subsystémov. Prvým je klinickopsychologický subsystém (8 miest), ktorý reprezentujú klinickí a leteckí psychológovia psychologických a psychiatrických oddelení vojenských nemocníc a Ústavu špeciálneho zdravotníctva a výcviku. Druhým je pedagogickopsychologický subsystém (4 miesta) s pedagogickými a školskými psychológmi Vojenskej akadémie v Lipovskom Mikuláši a VLA v Košiciach. Vojсковý subsystém predstavujú vojskovi psychológovia operačných veliteľstiev a jednotiek OS SR a psychológovia Centra psychologických a sociologických činností Personálneho úradu (19 pozícií, z toho 7 obsadených nepsychológmi študujúcimi aj psychológiu). A napokon je to regrutačný výberový subsystém (4 miesta) reprezentovaný psychológmi stredísk výberu personálu CPM Personálneho úradu. Všetky subsystémy zastrešuje psychológ generálneho štábu, ktorý pracuje na oddelení zabezpečenia služieb ŠbPeM. Ako odborná autorita pôsobí Rada psychológov MO SR, ktorú zvoláva psychológ GŠ OS SR. Prerokávajú sa v nej všetky dôležité koncepčné otázky a problémy psychologické služby.

• Aké sú základné trendy psychologické prípravy pri výcviku príslušníkov OS SR?

Základným trendom je tvorba a realizácia výcvikových programov zameraných na praktické osvojovanie individuálnych a sociálnych zručností. Psychologická príprava je v súčasnosti veľmi dobre etablovaná vo výcviku jednotiek do zahraničných misií, v príprave veliteľov všetkých stupňov, vo vzdušných silách, v silách výcviku a podpory a v špeciálnych silách. V pozemných silách nás čaká úloha dobre pripraviť vojskových psychológov (ako trénerov) na vedenie psychologické prípravy, ktorá je veľmi dobre etablovaná v programoch bojovej prípravy. Psychologická príprava sa v súčasnos-

ti zameriava predovšetkým na vytváranie odolnosti proti stresu v kritických situáciách (CISM), na budovanie tímovej súdržnosti a tímovej morálky, stresový manažment, program CRM (letecká psychológia), krízovú psychologickú intervenciu a problem solving. V psychologické službe prebieha aj proces implementácie štandardov NATO do psychologické prípravy personálu OS SR.

• Darí sa vám aplikovať skúsenosti z prípravy na mierové misie a z ich priebehu do výberových konaní budúcich „mierotvorcov“?

V zahraničných misiách OS SR v súčasnosti pôsobia štyria psychológovia – na Cypre, v Kosove, v Iraku a v Eritrei. Práve oni sprostredkujú základný tok informácií o úspešnom alebo neúspešnom pracovno-psychologickom hodnotení a príprave „mierotvorcov“ vysielaných do zahraničných misií. Samozrejme, s „mierotvorcami“ pracujeme aj po návrate z misií a aj takto si neustále overujeme skúsenosti z výberu a výcviku. Psychologickú prípravu sa snažíme špecificky aplikovať pre tú-ktorú zahraničnú misiu. O správnosti trendu psychologické prípravy hovorí fakt, že pri získavaní spätnej väzby o efektívnosti celkovej prípravy a výcviku do mierových misií figuruje psychologická príprava často na prvom resp. druhom mieste, hneď za jazykovou prípravou.

• Môžete špecifikovať modelový psychologický profil príslušníka mierovej misie? Ktoré vlastnosti nevyhnutne potrebuje a aké sú absolútne nežiaduce?

Čo sa požaduje? Osobnostná stabilita, vysoká úroveň prispôsobivosti, samostatnosť, schopnosť riešiť problémy, zvládať stres a efektívne relaxovať a regenerovať sily. Zároveň sú vysoké požiadavky na schopnosť pracovať v tíme a znášať aj prípadné odlúčenie od jednotky. Vyhybame sa záujemcom, ktorí si chcú odchodom do misie riešiť akékoľvek rodinné problémy. Nežiaduce vlastnosti: úzkostlivosť, precitlivosť, situačne vzrušivý, samotársky typ s tendenciami riskovať. Musíme ale

pamätať na to, že máme veľmi odlišné typy misií a každá si vyžaduje iný typ „mierotvorcu“.

• Aké percento uchádzačov neprejde psychologickými skúškami?

V roku 2002 to bolo 18,8 percenta a vlní o niečo viac, pretože sme vo väčšej miere robili pracovno-psychologické hodnotenie do náročnejších misií.

• Do akej miery tieto skúšky zvládajú záujemcovia o profesionálnu službu?

Psychológovia od 1. januára 2003 participujú aj na výbere budúcich profesionálov. Najprv sú hodnotení z pracovno-psychologických aspektov v strediskách výberu personálu a potom ich vo vojenskej nemocnici čaká lekársko-psychologické vyšetrenie. Výsledky platia aj pre prípadnú účasť v misiách.

• Do akej miery sa vám darí rozvíjať kontakty s psychologickými službami v armádach aliancie a čerpať z ich skúseností?

Psychologická služba OS SR spolupracuje s vojenskými psychológmi armád aliancie už niekoľko rokov. Na vysokej úrovni je predovšetkým spolupráca s psychologickými službami Českej republiky, Poľska, Holandska, Belgicka a Rakúska, kde realizujeme viacero spoločných projektov, či už výskumných alebo v oblasti primárnej psychologické podpory v zahraničných misiách. Veľmi úspešná je spolupráca s českými psychológmi, s ktorými uskutočňujeme napr. „multikultúralny výskum spoločných jednotiek v zahraničných misiách“ a veľmi dobre kooperujeme pri psychologické podpore v spoločnom prápore v Kosove či v minulosti v spoločnom protichemickom prápore v Kuvajte. Psychologická služba OS SR je členom výskumnej skupiny RTO NATO (17 krajín), ktorá sa zaoberá dlhodobým výskumom na tému „Stres a psychologická podpora v moderných vojenských operáciách“, s cieľom vytvoriť štandardy NATO v tejto oblasti. Slovensko dokonca predsedá klinickej podskupine (6 štátov) tejto výskumnej skupiny.

Pavol VITKO

Foto Peter DOVINA

Náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR generál Milan Cerovský sa v utorok 23. marca stretol na Ministerstve obrany SR s náčelníkom Generálneho štábu ozbrojených síl Jemenu generálmajorom Mohamedom Ali Al Qasimim. Predstavitelia jemenskej strany počas rokovania prejavili záujem o vojenskú techniku, ktorú už nebudú naše ozbrojené sily ďalej používať a po reforme OS SR bude nadbytočná.

kpt. Jozef HAIN
Foto Jozef MICHNICA

Voľné miesta

Veliteľ VÚ 1103 v Trebišove hľadá záujemcov o pozíciu náčelníka služby opráv a zásobovania (ČVO 265) a náčelníka služby technickej prípravy a prevádzky (ČVO 256). V obidvoch prípadoch sú stanovené nasledujúce podmienky: hodnosť nadporučík, vysokoškolské vzdelanie, platová trieda 2, bezpečnostná previerka stupňa dôverné. Nástup do útvaru od 1. 7. 2004. Kontakt: VÚ 1103, ul. Kpt. Nálepku, 075 01 Trebišov, tel. 0960 550 104, 0960 550 132.

Plná poľná

Rozhlasová relácia
Plná poľná, i keď už
polstoročná, je stále
svieža relácia o vojakoch
a nielen pre vojakov.
I tento rok sa na vás každý
piatok o 20.05 hod. tešia na
najpočúvanejšej stanici Rádio
Slovensko Miroslav Minár,
Bernard Roštecký
a Petra Repková.

KRÁTKO

Vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši sa uskutočnil vojenský odborný seminár na tému Veliteľ a médiá, ktorý zorganizovala Fakulta pozemného vojska VA, Katedra vojenskej stratégie a operačného umenia a akademické Centrum kariérneho rozvoja. Cieľom seminára bolo okrem iného prerokovať informácie o spôsoboch, metódach a formách mediálnej práce v rámci Ozbrojených síl SR a identifikovať doterajšie skúsenosti z realizácie mediálnej práce na jednotlivých úrovniach OS SR.

...

Veliteľstvo pozemných síl OS SR navštívil poradca náčelníka GŠ Ozbrojených síl SR brigádny generál Stephen Gledhill. Veliteľ pozemných síl generálmajor Oto Nečas oboznámil brigádneho generála s organizačnou štruktúrou a organizačnými zmenami pozemných síl.

...

Na základe pozvania veliteľa vzdušných síl a protivzdušnej obrany Poľskej republiky generálporučíka Ryszarda Olszewského odcestoval na dvojdnú pracovnú návštevu poľských vzdušných síl veliteľ vzdušných síl OS SR generálmajor Jozef Dunaj. Cieľom spoločných rokovaní predstaviteľov poľských a slovenských vzdušných síl bola výmena skúseností v oblasti modernizácie leteckej techniky.

...

Na základe plánu bilaterálnej spolupráce medzi psychologickou službou Ozbrojených síl SR a psychologickou službou Armády Českej republiky sa uskutočnilo v Pezinku a v Bratislave pracovné rokovanie príslušníkov psychologickej služby AČR a psychologickej služby OS SR.

...

Veliteľ pozemných síl OS SR generálmajor Oto Nečas prijal na Veliteľstve pozemných síl OS SR v Trenčíne pridelenca obrany Francúzska pplk. Jeana Christopera Gaularda na jeho žiadosť. Hlavným cieľom stretnutia bolo prerokovanie aktivít vyplývajúcich z plánu bilaterálnej spolupráce s Francúzskom na rok 2004.

Inštitút obrany a bezpečnosti MO SR a Asociácia Georga C. Marshalla – Slovensko v spolupráci s veľvyslanectvom USA na Slovensku usporiadali 11. marca v priestoroch ministerstva obrany prednášku riaditeľa Marshallovho centra v Garmisch-Partenkirchen Dr. Johna Rosea (na fotografii Petra Dovinu vľavo v rozhovore s Robertom Ondrejcsákom, riaditeľom Inštitútu obrany a bezpečnosti MO SR) na tému Súčasnosť a budúcnosť centra – implikácie pre Slovensko.

- jož -

Aj „dukkláci“ u premiéra

Minister Juraj Liška
v družnej debате s vodákmi
Šutekom a Gregom, biatlo-
nistom Matiaškom a šéfom
AŠK Dukla B. Bystrica
Ľubomírom Roškom

„Hoci dnes celý deň prší, neporušil som tradíciu a bol som si zabehať.“ Takto deklaroval svoj pozitívny vzťah k športu pred vybranými najúspešnejšími športovcami Slovenska za minulý rok predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda. Na slávnostnom akte, ktorý sa uskutočnil v utorok 23. marca v Zrkadlovej sále Úradu vlády SR, boli prítomní aj minister školstva Martin Fronc a minister obrany Juraj Liška.

Premiér Mikuláš Dzurinda
si symbolicky „fukol“ aj
úspešnými biatlonistami
Miroslavom Matiaškom
a Pavlom Hurajtom

Premiér ocenil športové výkony 56 športovcov aj finančnými darmi v celkovej výške 5 mil. Sk.

Vo svojom príhovore vyzdvihol viacero úspechov a pochválil príkladný a svedomitý prístup slovenských športovcov pri zviditeľňovaní Slovenska. Najväčšiu radosť mu vlni spôsobila bronzová medaila slovenských hokejistov na MS v Helsinkách. „Ľadový hokej je náš národný fenomén. Vtedy sa naozaj na Slovensku zjednocujeme a dokážeme sa objasť bez ohľadu na to, že v politike máme rozdielne názory,“ povedal premiér, ktorý sa v auguste chystá navštíviť aj dejisko tohtoročných letných olympijských hier v Aténach. „Rád by som išiel na samý začiatok, lebo to je vždy obrovská slávnosť plná pozitívnych emócií. Nesmierne

Trojica majstrov
sveta v športovej
kulturistike – zľava
Štefan Havlík,
Jana Purdjaková
a Igor Kočiš

rád by som videl
Martikána, Hochschornerovcov a ďal-
ších našich vodných slalomárov.”

Medzi ocenenými nechýbali ani reprezentanti oboch armádnych športových klubov. Najpočetnejšie zastúpenie mala banskobystrická Dukla. Olympijský medailista a mnohónásobný majster sveta vo vodnom slalome Michal Martikán, žiaľ, na stretnutí chýbal, pretože sa pripravoval v zahraničí. Na polceste do dejiska ME v Győri bol aj športový strelec kpt. Jozef Gönci. Biatlonistka Martina Halinárová sa zasa pripravuje na materské povinnosti. Napokon sa vo vojenských rovnosťach predviedli vodáci, poručíci Ján Šutek a Štefan Grega a tiež biatlonista čat. Miroslav Matiaško. Zo štyroch Trenčanov chýbal akurát nrtm. Attila Bátky, ktorý bol na sústredení. Prišli však majstri sveta v športovej kulturistike Jana Purdjaková, Igor Kočiš a rtm. Štefan Havlík.

„Myslím, že toto je skôr ohodnotenie našej celoročnej práce, nielen medailí, ktoré sme vlni získali. Samozrejme, je dobré, že politici si na nás športovcov takto spomenú,“ konštatoval za ocenených „dukklákov“ tandem vodákov, ktorí v družnej debáte pozvali ministra J. Lišku nielen na preteky, ale ponúkli mu aj miesto v kanoe. Šéf rezortu pozvanie akceptoval: „K športu mám pozitívny vzťah. Nielenže sám športujem, ale v rodine mám aj športovcov. Určite si nájdem čas, aby som divokú vodu vyskúšal.“

Nad slovenskou „chôdzou“ svitá

„Dosiahli sme to, čo sme si pred novou sezónou predsavzali a umlčali sme tak všetkých kritikov, ktorí nám veľa šanci na úspech nedávali,“ žiaril po pretekoch šťastný tréner chodcov banskobystrickej Dukly Juraj Benčík. Jeho zverenie Peter Korčok suverénne vyhral 23. ročník Dudinskej päťdesiatky v novom osobnom rekorde 3:51:09 h, čím sa zaradil medzi najlepšiu svetovú desiatku, a ďalší Miloš Bátovský došiel do cieľa so stratou troch minút ako druhý. Obaja splnili olympijské limity a zabezpečili si účasť na aténskych OH.

Medzinárodný míting v chôdzi v poslednú marcovú sobotu v Dudinciach, na ktorom organizačne participuje aj Armádný športový klub Dukla B. Bystrica, bol teraz aj slovenským šampionátom. Už tradične je prológom novej sezóny a zároveň aj prvým testom pripravenosti chodcov na novú sezónu. Aj napriek nevládnemu počasiu (chlad a vytrvalý dažď) dokázali naši pretekári, že úspechy slovenskej chôdze, ktorá bola donedávna pýchou našej atletiky, nemusia byť labuťou piesňou. „Už pred štyrmi rokmi som tvrdil, že je tu nastupujúca generácia, ktorá po odchode Blažeka, Kolára, Valička a Malíka potrebuje ešte 2 - 3 roky, aby ich úspešne nahradila. Ten čas je tu, mladí chlapci dozrievajú. Napríklad Bátovský má perspektívu súťažiť v dvoch olympijských cykloch. Za ním sú ďalší mladíci, o ktorých budeme určite počuť neskôr,“ tvrdí vo svete uznávaný odborník Juraj Benčík.

Do malebného kúpeľného mestečka v srdci Hontu prišli naši chodci s jediným cieľom - splniť olympijský limit na 50 km, ktorým bol každý dosiahnutý čas pod 4 hodiny. Dopomôcť im k tomu malo ďalších 40 pretekárov z desiatich krajín (najlepší z nich Lotyš Liepiņš 3:47:48, Srb Rakovič 3:48:01), medzi ktorými boli aj piati víťazi tohto podujatia. „Som rád, že sa to podarilo nielen Korčokovi, ale i Bátovskému. Čakal som, že najmä víťazný Korčok dosiahne po kvalitnej príprave v Tatrách a pod aztéckymi sopkami v mexickej Toluके takýto kvalitný výkon. Jeho osobný rekord v daždi svedčí o tom, že má ešte aj rezervy na jeho zlepšenie. V klubovej konfrontácii sme opäť potvrdili, že Dukla je stále najlepším klubom na Slovensku. Som presvedčený, že na olympiádu pocestuje aj tretí z Dukly Kazimír Verkin, ktorý v Dudinciach nepovedal posledné slovo. Odteraz sa už budeme môcť sústreďovať na vrchol sezóny,“ poznamenal maximalista J. Benčík.

Dudinská päťdesiatka má pre chodcov mimoriadny význam. Vo svete totiž nie je veľa možností na splnenie olympijského limitu v tejto najnáročnejšej disciplíne. Druhou možnosťou bude Svetový pohár v nemeckom Naumbrugu (1. a 2. mája), kde bude štartovať aj 32-ročný Kazimír Verkin: „V Dudinciach ma zastavilo počasie, ale som presvedčený, že splnenie limitu je v mojich silách.“

Veľkú radosť prežíval v cieľi víťaz pretekov Peter Korčok (nar. 12. 8. 1974), ktorý si zopakoval triumf pred dvoch rokov. Potvrdil, že je spoľahlivým reprezentantom a priblížil sa k hranici 3:49 h, ktorú v histórii zdolali zatiaľ iba piati Slováci. „Výkon pod 3:50 v jeho podaní je reálny.

Som presvedčený, že má predpoklady, aby čoskoro prekvapil výrazným výkonom. Má tiež dostatok skúseností, aby pretekal odvážnejšie a stupňoval tempo od prvých kilometrov. V jeho prospech hovorí aj fakt, že patrí k chodcom s najčistejším štýlom. Má bezchybnú techniku a nemusí mať obavy z rozhodcov,“ konštatuje J. Benčík. „Hoci nejaké napomínanie sa občas v pretekoch objaví, doteraz ma však rozhodcovia nemuseli poslať ani raz z trate,“ dodáva večne usmievavý náš najlepší súčasný chodec P. Korčok.

Dvojstranu pripravil Jozef MICHNICA

V Tatrách kul limity

Miloš Bátovský (nar. 26. 5. 1979) sa snaží na vlnajšiu neúspešnú sezónu čo najskôr zabudnúť. Podpriemerné výkony ho vyradili z „top-tímu“ Dukly, a to sa odzrkadlilo aj na jeho finančnom zabezpečení tohtoročnej prípravy. V Dudinciach sa však predstavil v plnom lesku.

• Ako ste prijali fakt, že namiesto prípravy v Mexiku absolvujete iba stredohorskú prípravu vo Vysokých Tatrách?

Žiaľ, musel som to iba rešpektovať. Dôležité preteky v minulom roku som nezvládol, hoci som absolvoval prípravu v Mexiku. Tú však narušili zdravotné problémy. Dôležitým momentom bol domáci šampionát na 50 km, ktorý má v závere pretekov stál priveľa síl. Tie sa v ďalšej príprave nepodarilo zregenerovať. Nasledovali nevydarené pokusy o splnenie limitu na MS. Som typ pretekára, ktorý potrebuje v tréningoch dlhšie nasávať energiu a až potom súťažiť.

• Zdá sa, že ste sa z toho poučili a výsledkom je zlepšenie osobného výkonu o takmer jedenásť minút.

Priznám sa, taký čas som nečakal. Veril som ale, že budem druhým Slovákom, čo splní limit na OH. Aj napriek tomu, že som nebol v Mexiku, tatranská príprava bola kvalitná, no najmä bez zdravotných problémov. Podstatné však bolo, že som si pred pretekmi veril. K dobrému času prispela aj výborná konkurencia. Keby bolo vládnejšie počasie, mohol som si »osobák« zlepšiť ešte o nejakú minútu.

• Začiatok však tomu nenasvedčoval.

Nečakal som, že sa bude v daždi súťažiť rýchlo už od začiatku. V takom počasí sa dobre výkony ani nerodia. Spolu s Petrom Korčokom sme začali pozvoľna, no všetko sme podriadili tomu, aby sme splnili olympijský limit. V závere sme však tempo vystupňovali tak, aby sme limity potvrdili.

Slová života

Americký humorista Mark Twain hovorí z vlastnej skúsenosti, že každý dospelý človek skrýva v sebe nie jednu, ale tri bytosti. Sám to vysvetľuje takto: „Vezmite si ľubovoľného pána Müllera. V ňom žije Müller I., ten, za ktorého sa považuje sám. Ďalej v ňom žije Müller II., teda ten, ktorého v ňom vidia druhí. A konečne Müller III., ten, ktorým naozaj je.“

Sebakontrola

Zaujímavé konštatovanie. Zamyslime sa nad tým, či to vo veľkej miere neplatí o každom z nás. Neraz si namýšľame, že sme lepší, múdrejší, šikovnejší od tých druhých. Nahľadáva nás egoizmus a pýcha. Alebo druhá krajnosť. Prehnaná pokora, utiahnutosť, neveríme sami sebe. A to všetko dávame nesprávnymi prostriedkami najavo. A výsledok? Úplne opačný, ako očakávame. Ľudia v nás vidia človeka, ktorý myslí iba na seba, hľadá iba svoje dobro, a tým všetkým sa od nich vzdáľuje. Ostaňme tým, čím sme. Práve v týchto dňoch, keď vrcholí pôstne obdobie, by sme sa mali nad tým zamyslieť. Nech je pre nás všetkých veľkým vzorom Ježiš Kristus. On ostáva verný svojmu poslaniu, svojmu bytiu stále. Chvilu úspechu, keď veľký zástup ho nasledoval, volal mu na slávu a chcel ho vyzdvihnúť za kráľa, nezneužíva, ale jasnou rečou hovorí: „Lebo ani Syn človeka neprišiel, aby sa dal obsluhovať, ale aby slúžil a položil svoj život ako výkupné za mnohých.“ (Mk 10,45). Aj keď ľud volá „ukrižuj“, neprispôsobuje sa situácii, nezneužíva svoje postavenie, nezavrhne človeka, ale stále verne plní vôľu nebeského Otca. Odpoveď za to verné poslanie? Zvolanie pohanského rímskeho stotníka pod krížom: „On bol naozaj Boží Syn.“

Vráťme sa k príkladu na začiatku zamyslenia. Koľko bytostí je v nás? Nie viac ako u pána Müllera? Naučili sme sa pretvarovať, hrať divadlo pred ľuďmi. Využívame a zneužívame svoje postavenie pred ľuďmi neraz na získanie osobných výhod. Lenže, zabudli sme na jednu vec. Každá hra raz skončí. A možno práve v tom najnevhodnejšom čase pre nás. Využívajme preto ten čas a odstraňme zo svojho srdca všetko to, čo nás odľudňuje od ľudí, čo z nás vytvára bytosť, ktorá sa nezhoduje s našim poslaním.

Mnohí z nás po tieto dni budeme pristupovať k svätej spovedi – sviatosti zmierenia. K sviatosti, ktorá lieči naše vnútorné duchovné ťažkosti a zmiernuje nás s Bohom a ľuďmi. Nech aj prijatie tejto sviatosti je úprimné a pretvorí nás v človeka, ktorý verne kráča za svojím cieľom.

Major ThLic. František MIHAL
vojenský duchovný LZ Sliač

Aktívni Michalovčania

v mierovej misii na Cypre, s velením michalovského mechanizovaného práporu. Počas besedy s veliteľom útvaru mjr. Ing. Vladimírom Kubáňom, koordinátorkou pre prácu s rodinami npor. Ing. Máriou Sakáčovou, ako aj účastníkom misie UNFICYP kpt. Ing. Alexandrom Lučaničom sa príbuzní vojakov zaujímali hlavne o zdravotnícke zabezpečenie, stravovanie a ubytovanie svojich blízkych v miestach pôsobenia. Ďalšie otázky súviseli s plnením úloh danej misie, možnosťami predĺženia pôsobenia, s termínom rotácie a uplatnením vojakov po návrate na Slovensko. Inou zaujímavou akciou v michalovskom mechanizovanom prápore bolo slávnostné posedenie pri príležitosti Medzinárodného dňa žien. Organizátori tohto stretnutia sa rozhodli neobmedziť svoj záujem len na profesionálne vojačky, ktoré v kasárňach momentálne pôsobia, ale prizvali aj bývalé kolegyně a manželky vojenských veteránov. Akciu veliteľa práporu pripravila dôstojníčka pre styk s verejnosťou v spolupráci s vedením klubu vojenských dôchodcov.

Npor. Ing. Mária SAKÁČOVÁ

Drámy na hraniciach

Na začiatok predstavenia knihy Slava Kalného Drámy na hraniciach krátka spomienka na politické školenie mužstva: „Súdruhovia, naša vlasť i naše srdcia sú potiahnuté čiernym flórom. Ale naša armáda musí zvýšiť svoju bdelosť, lebo triedny nepriateľ nespí. Aj medzi nami sa nájde dôstojník, ešte donedávna dokonca inštruktor, ktorý si v čase štátneho smútku naleje do gágora rum a provokatívne si píska akúsi americkú odrhovačku. My vieme, kde je v Bratislave Reduta a kto tam chodí tancovať, provokovať a spievať. Je to ten istý poručík, čo pri výcviku neuplatňoval letové zásady Červenej armády, ale naďalej skryto i otvorene forsoval systém RAF. Je to systém buržoázny a zradný ako on sám. Lietať už nesmie, ani robiť inštruktáž. Takí ako on patria do PTP!“

Nuž – na tomto politickom školení vojenských letcov, pár týždňov po smrti J. V. Stalina, sedel aj poručík z piešťanskej základne Vladimír Krman. Vedel, že je s ním zle. Ten politruk totiž hovoril o ňom. Vedel ale aj to, že ak sa v ten istý večer podarí jeho plán, zamáva všetkým politrukom doslova spod oblakov. Stalo sa. Dňa 13. marca 1953 poručík Krman a staršínovia Fleischhacker a Molnár uleteli z Piešťan do britského pásma v Rakúsku. Toto je základná epizóda jedného z vyše tridsiatich príbehov knižky Drámy na hraniciach, ktorá nedávno vyšla vo vydavateľstve Fortuna Print. Vo viacerých prípadoch by uvedená publikácia mohla byť opozitom ku kultovému socialistickému seriálu Tridsať prípadov majora Zemana. Príbehy by boli podobné. Len by boli videné z opačného pohľadu. Je to zaujímavé porovnanie.

– pv –

Záujem o ozbrojené sily

Na základe zadania oddelenia sociálnych a personálnych analýz a verejnej mienky KOD KaMO uskutočnilo Centrum informačných stratégií (CIS) pri Úrade vlády SR v dňoch 9. – 12. februára 2004 telefonický prieskum na vzorke náhodne vybraných 500 respondentov – majiteľov a užívateľov bytových telefónnych staníc.

Z výsledkov telefonickej ankety okrem iného vyplýva, že o dianie v našej armáde, resp. na ministerstve obrany, sa zaujíma necelá tretina občanov.

Miera záujmu	(v %)
veľmi sa zaujímam	3,4
skôr sa zaujímam	26,1
skôr sa nezaujímam	41,1
vôbec sa nezaujímam	29,4
spolu	100,0

O dianie v armáde alebo na MO SR sa zaujímajú skôr muži (65,3 %) ako ženy (34,7 %). Z hľadiska veku sú to skôr respondenti z kategórie 40 – 49-ročných. Najnižší záujem o dianie v armáde prejavila najmladšia veková skupina respondentov zúčastnených na prieskume – 18- až 19-ročná mládež.

Spracovali PhDr. Eva POLLÁKOVÁ
a PhDr. Karol ČUKAN, CSc.

Bigoš zdravia „čiernych barónov“.

Dospievajúca dcéra sa prizná matke, že je tehotná. – Preboha, tvoja sestra je staršia než ty a ešte je pectivá, – lamentuje matka, – taká hanba!

– Ale za tú hanbu môžeš ty! – oponuje dcéra.

– Ja? Netáraj!!

– Ba. A kto ma vždy posielal do postele ako prvú?

• • •

Slečna stojí na rohu ulice, očividne niekoho čaká. Pristaví sa pri nej mládeňec a pýta sa: – Koľko...?

Dievča neváha a vytne mu zaucho.

Prepáčte, – vraví mladík, – koľko je hodín?

• • •

– Kde si bola celú noc? – pýta sa otec dcéry, ktorá sa vrátila domov ráno.

– Ľšla som cez park a tam ma znásilnili.

– To je otázka niekoľkých minút. Ja sa pýtam, kde si bola celú noc?

• • •

Anča rozpráva Karolovi: – Včera ma zo zábavy odprevádzal Fero. Tvrdil, že ma musí dostať, ináč ma zabije.

– A ako to dopadlo?

– Čo sa tak hlúpo pýtaš, veď vidíš, že žijem!

7 x odpovedz

1. Súčasný generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer je:

- a) Belgičan
- b) Holanďan
- c) Nemec

2. Kostru dánskych tankových síl tvoria tanky:

- a) Abrams
- b) Challenger
- c) Leopard

3. V rámci bývalej federálnej armády pripravovali ženistov v poddôstojníckej škole v:

- a) Seredi
- b) Komárne
- c) Banskej Bystrici

4. Pod správu Dánska patrí aj jeden z týchto ostrovov:

- a) Sumatra
- b) Borneo
- c) Grónsko

5. Spojovacie veliteľstvo našich ozbrojených síl je v posádke:

- a) Nové Mesto nad Váhom
- b) Ružomberok
- c) Topoľčany

6. Európske stredisko pre bezpečnostné štúdie G. C. Marshalla sídli v:

- a) Bruseli
- b) Ríme
- c) Garmisch – Partenkirchene

7. Dejiskom najbližšieho samitu krajín NATO bude:

- a) Istanbul
- b) Lisabon
- c) Kodaň

Správne odpovede: 1b, 2c, 3a, 4c, 5a, 6c, 7a

Fotozaujímavosť

V okolí francúzskeho mesta Metz sa nachádzajú všetky druhy opevňovacej architektúry – od násypov na brehoch Mosely z 3. storočia až po tie z minulého storočia. Už pred prvou svetovou vojnou inicioval minister Riviera výstavbu pevnosti Troyon, Vaux a Douaumont. Existovali však aj novšie, ktoré tvorili povestnú Maginotovu líniu. Pomenovali ju po ministrovi André Maginotovi, ktorý v roku 1930 ako autor zákona navrhol vybudovanie obrannej línie. Najatraktívnejšie segmenty tejto línie sa nachádzajú severne medzi mestami Metz a Štrasburg. Zo zachovaných pevností je najznámejší FERMONT – delostrelecký komplex siedmich blokov a štyroch delostreleckých veží. Spolu s Hackenbergom súťaží o titul najväčšieho múzea na Maginotovej línii. V podzemí pevnosti bolo i v letných mesiacoch chladno (nie viac ako 11 °C) a vlhko. Prvá miestnosť slúžila ako nocľaháreň, v ktorej sa o jedno lôžko v troch osemhodinových zmenách delili vždy traja vojaci. Dôstojníci vo vedľajšej miestnosti na tom neboli o nič lepšie. Nachádzal sa tu tiež sklad potravín, ošetrovňa a „mozog“ komplexu – veliteľské stanovište. Tu sa od pozorovateľov zbierali všetky informácie o pohybe nepriateľa, a odtiaľ sa zasa vydávali rozkazy do strielne. Strielne boli zakryté masívnou, niekoľko desiatok ton ťažkou kupolou. Stačilo len zatočiť kľukou a kupola sa vzápätí vyrolovala nad zem. V čase ohrozenia v nej boli dvaja strelci a dvaja nabíjači.

Text a foto Jozef MICHNICA

S Ú D N I Č K A

Ustanovenie § 89 ods. 12 Trestného zákona definuje pojem prechovávaná drogy pre vlastnú potrebu takto: „Pod prechovávaním omamnej látky, psychotropnej látky, jedu alebo prekursora pre vlastnú potrebu sa rozumie mať neoprávnené v držbe po akýkoľvek čas omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekursor v množstve, ktoré zodpovedá najviac obvyklej jednorazovej dávke na použitie, a to pre osobnú spotrebu“.

Fajčiar

Vojak Stano si ale toto ustanovenie zákona vysvetlil po svojom. Dňa 18. februára približne o sedemnástej hodine pred reštauráciou Pod dubom v obci T. mal pri sebe tri igelitové vrecká s vysušenou rastlinou konope siate (Cannabis) s celkovou hmotnosťou 5,57 gramu. Táto rastlina je podľa zákona č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch, v znení neskorších predpisov, príloha č. 1 uvedená v zozname omamných látok v I. skupine. Národná protidrogová jednotka Stana aj so sušinou zadržala. Podľa odborného vyjadrenia sa zo zadržaného množstva drogy dalo vyrobiť jedenásť jednorazových dávok. Vyšetrovateľ začal proti Stanovi trestné stíhanie a súčasne ho obvinil z trestného činu nedovolenej výroby a držby omamnej látky.

Obvinený i na hlavnom pojednávaní odmietol vypovedať. Proti skutočnosti, že príslušníci Národnej protidrogovej jednotky u neho zaistili konope, nenamietal ani jeho obhajca.

Stano sa zodpovedal pred senátom Vojenského obvodového súdu v Prešove. Súd ho na hlavnom pojednávaní uznal vinným zo žalovaného trestného činu a uložil mu trest odňatia slobody na dva roky s podmieneným odkladom na skúšobnú lehotu tri roky. Stano sľúbil, že sa počas tejto lehoty žiadneho protiprávneho konania nedopustí.

plk. JUDr. Vladimír PETEJA

P R Í B E H

Možno si pamätáte staršiu českú rozprávku Dařbuján a Pan-drhola, v ktorej sa podarilo sedliakovi na istý čas oklamať Smrť. Skrátka, keď prišla zubatá a postavila sa ležiacemu chorému k hlave - zomrel. Ak sa postavila k nohám - prežil. Stačilo teda obrátiť posteľ - a bol zachránený. Vždy sa mi táto príhoda vybaví v mysli pri spomienke na kamaráta, poručíka - veliteľa tankovej roty v tábořskom pluku.

Smutná rozprávka

Pred štvrtstoročím boli v tomto pluku, podobne ako vo väčšine vtedajších útvarov, na dennom poriadku rôzne poplachu a cvičenia, neraz s výjazdom techniky. Medzi ne patrilo aj hlboké brodenie sa s takzvaným úzkym komínom, ktorý slúžil iba na privod vzduchu pre motor a samozrejme aj pre osádku, keďže celý tank bol ponorený pod vodu. Poručík, môžeme mu hovoriť Jozef, vyrazil pod vodu s veliteľským tankom ako prvý. Uprostred vodnej plochy z „komína“ jeho tanku zrazu vyrážil fialovomodrý dym a všetci, vrátane dôstojníka riadiaceho zamestnanie, vedeli, že je zle. Prasklo výfukové potrubie stroja a všetky spaliny z motora sa dostali do bojového priestoru. Vďaka včasnému zásahu a duchapritomnosti Jozefa sa okrem neho nikomu nič nestalo. Všetci si stihli nasadiť dýchacie prístroje. Iba on to akosi nestihol a priotrúvil sa. Prvá pomoc lekára a krátky pobyt v nemocnici mu zachránili život a dva týždne po nehode sa mohol oženiť. Smrť teda Jozko dokázal raz oklamať. Žiaľ, druhýkrát sa mu to už nepodarilo. Pri jednom zo spomínaných poplachov s výjazdom v nočných hodinách sa snažil s motospojkou dohnať tankovú kolónu a nešťastne narazili do odstaveného neosvetleného tanku. Pri tejto nehode, iba mesiac od prvej a dva týždne po svadbe, Jozef zomrel priamo na mieste. Bol skvelý vojak a dobrý veliteľ, ale tentoraz zubatá stála pri jeho hlave.

Bernard ROŠTECKÝ

Autor výroku: A. Rívarol	zvyšky po spilených stromoch	náš starší básnik	vietnamsky mys	nádoby s uškom na pitie kávy	možno, po česky	mesiac planéty Jupiter	pracovať, po nemecky	mechy, vrecia (nár.)	POMÔCKY: BTK, kit YR, En, IO Ta-ču	skratka výrazu ktorý	nápoje z kvasenej ryže	cit. vyjadru- júce hrôzu, zúfalstvo	plášť z favej kože (beduin.)	baran, po anglicky
chôdzou ušliap, vyšliap									jelen žijúci v lesoch Str. Ázie					
1									2					
									mesto v Afganistane					
Európska komisia (skr.)			EČV okr. Levoča tuk, omasta			býv. ŠPZ Bratislava (vidieč)	rím. č. 1052			meno Šan- galu nár. kult. pamiatka				
Autor: Vojtech Kúkoľ	nie (z lat.)	MOL ČR odporova- cia spojka			malá Melánia dusil								vyžarujeme teplo	druh nerastu
5												6		
												úplne zavri		
Olympia (dom.)				ang. malé husle sídlo vo vých. Číne				dopravný podnik úžitkové rastliny			hrdús cudzí mužské meno			
7										Alojzia (dom.) EČV okr. N. Zámky				
POMÔCKY: avalit, non, fa	účesové štúdio (skr.)	skr. výrazu tatársky zn. titánu				nazlostil české cit. (no, nu)								
3								4						
slov. prozaik (Majstri, Muškát)							MOL Rumunská			nieto				

Obrana súťaž

Protitankový vrtuľník AS-550C2 Fennec

Základným typom protitankového vrtuľníka dánskych vzdušných síl (pred reorganizáciou tieto vrtuľníky patrili pod velenie pozemných síl) je ľahký stroj Eurocopter AS-550C2 Fennec. Má klasickú koncepciu s jedným trojlistovým nosným rotorom a dvojlistovým vyrovnávacím rotorom. Poháňa ho jeden motor Turbomeca Arriel 2B so vzletovým výkonom 632 kW vybavený elektronickým riadiacim systémom FADEC. Pristávacím zariadením je jednoduchý lyžový podvozok. Dánske vrtuľníky AS-550C2 sú vybavené zameriavacou a navádzacou aparátúrou HeliTOW a protitankovými raketovými riadenými strelami TOW. Trup vrtuľníka AS-550C2 má dĺžku 12,94 m, priemer nosného rotora je 10,69 m a priemer chvostového vyrovnávacieho rotora 1,86 m. Hmotnosť prázdneho stroja je 1 220 kg a maximálna bojová vzletová hmotnosť 2 800 kg. Dosahuje maximálnu rýchlosť 285 km.h⁻¹, dostup 5 280 m a dolet so štandardnými palivovými nádržami 666 km.

Text a foto Miroslav GYÜRÖSI

Správne odpovede z OBRANY č. 5/2004
č. 1 Aero L-39 Albatros
č. 2 Alenia Marconi Systems RAT-31DL
č. 3 867 žien

Výherca súťaže z OBRANY č. 5/2004
Anna Dobiašová, Trenčianske Stankovce
Výherca krížovky z OBRANY č. 5/2004
Jozef Pupiš, Snina

Otázka č. 1

Aké protitankové raketové riadené strely sa používajú na dánskych vrtuľníkoch AS550C2 Fennec?

Otázka č. 2

Akým typom tanku je vyzbrojená Dánska medzinárodná brigáda?

Otázka č. 3

Ktorí príslušníci Dukly Trenčín získali vlani titul majstra sveta v športovej kulturistike?

Odpoveď spolu so spätnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku
najneskôr do 25. 4. 2004 na adresu redakcie;

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Profesionalizácia

POTREBNÉ DOKLADY

V predminulom čísle nášho časopisu sme uverejnili zoznam základných dokladov, ktoré potrebuje uchádzač na prijatie do služobného pomeru profesionálneho vojaka. Dnes vás chceme oboznámiť s niektorými ďalšími dokladmi a postupmi, ktoré sú nevyhnutné na úspešné absolvovanie a splnenie všetkých vstupných procedúr na príslušnom regrutačnom stredisku podľa miesta trvalého bydliska uchádzača.

Na regrutačnom stredisku je potrebné vyplniť a podpísať:

- žiadosť o prijatie do služobného pomeru (minimálne na 3 a maximálne na 15 rokov),
- čestné vyhlásenie o bezúhonnosti,
- čestné vyhlásenie, že nie ste členom žiadnej politickej strany ani hnutia, prípadne o tom, že takéto členstvo skončíte najneskôr deň pred vznikom služobného pomeru,
- čestné vyhlásenie, že nie je voči vám vedená exekúcia, ak je voči vám vydaný exekučný príkaz, prineste jeho overenú kópiu,
- aktuálnu vojenskú prisahu,
- súhlas v súlade so zákonom o ochrane osobných údajov.

Bližšie informácie o možnostiach a podmienkach prijatia do ozbrojených síl môžete získať v regrutačných strediskách a na internetovej adrese: www.mod.gov.sk/profesional

- jož -

Foto Peter DOVINA